

žurnál

Žurnál Univerzity Palackého v Olomouci | květen 2015 | číslo 4 | ročník 24

téma

**AFO – univerzitní
klenot s padesáti
karáty**

Univerzita Palackého
v Olomouci

Genius loci...

UPoint

Informační centrum a obchod Univerzity Palackého

- Informace
- Dárkové předměty
- Módní kolekce
- Knihy a publikace
- Plakáty a fotografie
- Posezení u kávy

Dům U Černého psa
Horní náměstí 205/12
Olomouc 779 00
+420 733 690 738

Otevírací doba:
po–so 12:00–20:00

upoint@upol.cz
www.upoint.upol.cz

obsah

- 2 — AFO – univerzitní klenot s padesáti karáty
- 6 — Nejhlubší kořeny na lékařské fakultě má rod Heřmanů
- 6 — Eva Klimentová a Naděžda Špatenková nejlepšími pedagogy
- 7 — Bývalá předsedkyně Akademie věd vysekla univerzitě poklonu
- 7 — Lukáš Merz zvolen znovu předsedou senátu na fakultě zdravotnických věd
- 8 — Stavba roku: čestné uznání pro pedagogickou fakultu
- 8 — Tomáš Halík hovořil na teologické fakultě o dialogu mezi náboženstvími a sekulární společností
- 9 — Na fakultě tělesné kultury vznikla publikace o významu pohybu pro onkologicky nemocné děti
- 9 — Studenti práv si vyzkoušeli argumentaci ve Washingtonu
- 10 — Pevnost poznání začala šířit vědu
- 12 — Cytokininy už nelze spojovat jen s rostlinami
- 13 — Portrét – Jan Vičar skladatel, publicista a muzikolog
- 16 — Kaleidoskop krátkých zpráv a jazykové okénko
- 18 — Zooložka proniká do „řeči“ nosorožců
- 19 — Fotostory – Sportovní den
- 20 — Úspěchy akademiků a studentů
- 22 — Ať žije král! (reportáž z majálesu)
- 26 — „Chceme-li poznávat jiná náboženství, musíme nejdříve poznat naše vlastní“
- 30 — Doporučuji (co čte, poslouchá a sleduje akademická obec)
- 32 — Olomouc se zařadí mezi místa s dobrou adresou
- 33 — Výzkumný pobyt v Americe: inspirace velikosti boeingu
- 35 — Svět podle Davida Drábka: Vlastní tvorba a praxe jsou předpokladem uplatnění
- 37 — UPoint: středobod univerzity
- 38 — První rektor olomoucké C. k. Františkovy univerzity byl i rektorem univerzity ve Vídni
- 39 — Zrcadlení španělsky – Strážci světla
- 40 — Poslední slovo & komiks

Žurnál | Vychází dvakrát za semestr | Registrace: MK ČR E 12524, ISSN 1804-6754
Vydává Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc
IČ: 61989592 | Předseda redakční rady: Petr Bilík | Vedoucí redakce: Pavel Konečný
Layout: Věra Marešová | Sazba: Michaela Cyprová | Korekce: Kateřina Foltá Balgová
Redakce | Biskupské nám. 1, Olomouc | telefon: 585 631 155 | e-mail: zurnal@upol.cz
Tisk | Profi-tisk group Olomouc | Náklad 2 000 ks

Vážení kolegové, milí studenti a přátelé
Univerzity Palackého v Olomouci,

vzhledem ke skutečnosti, že druhá polovina letního semestru byla doslova nabita důležitými událostmi, jsem na rozpacích, kterou z nich ve svém úvodním slově zmínit. Nelze opomenout AFO, které letos slavilo neuvěřitelných 50 let a které skončilo fenomenálním úspěchem. Academia Film Olomouc se dnes ve své kategorii řadí mezi světové filmové festivaly a stává se vysoce cennou značkou, která dokáže přilákat nejvýznamnější světové vědce a popularizátory vědy. V rámci festivalu otevřela univerzita své popularizační centrum vědy Pevnost poznání. Ačkoliv byl celý projekt provázen řadou komplikací, jsem velmi rád, že jsme zachránili (poděkování patří především přírodovědecké fakultě) krásnou a cennou historickou budovu, která má navíc šanci stát se jedním z hlavních důvodů pro návštěvu města. Před několika týdny univerzita rovněž zahájila provoz UPointu, svého informačního centra umístěného přímo ve středu dění, na hlavním olomouckém náměstí. Nové vydání Žurnálu UP však přináší i řadu osobních příběhů. Rozhovor s manžely Tomoszkovými ilustruje (Oscar Wilde nechť promine), jak je důležité mít Fulbrighta, profil našeho absolventa (a mého spolužáka) zase ukáže, jak je pro kulturu důležité mít Davida Drábka. Výtisk, který držíte v ruce, však nabídne mnohem více. Mezi jinými například portrét mnou obdivovaného barda prof. Jana Vičara, reportáž z majálesu či rozhovor s Michaellem Weningerem z papežské rady pro mezináboženský dialog. Na konci však chci připomenout to nejdůležitější. V tomto roce „oslavujeme“ 70 let od konce druhé světové války, během které se krutosti a násilí dopouštěly všechny zúčastněné národy včetně českého. Prosím, připomeňme si všechny nevinné oběti, které mohly žít, mít děti a radovat se ze života. Čest jejich památce.

Jaroslav Miller
rektor Univerzity Palackého v Olomouci

AFO – univerzitní klenot s padesáti karáty

Academia Film Olomouc je v padesáti letech v dobré kondici. V žilách mu koluje mladá krev a odhad jeho dožití je shodný se zánikem civilizace. Tak festival populárně-vědeckého filmu charakterizoval jeho nový ředitel Matěj Dostálek po skončení jubilejního ročníku. AFO je na svém životním vrcholu.

„Je to splněný sen, přál jsem si, aby přesně tak jednou AFO vypadalo,“ prohlásil prorektor Petr Bilík, který stál v roce 2007 u zásadní proměny festivalu.

Cesta k dnešnímu stavu započala v roce 1966. Vznik Academia filmu Olomouc inicioval Petr Kudela, tehdejší dramaturg Krátkého filmu Praha. Festival populárně-vědeckých filmů se stal součástí oslav dvacátého výročí obnovení univerzity. Konal se ve Václavkově sále Vlastivědného institutu, dnes Vlastivědného muzea. Už od prvního ročníku se na

jeho přípravách podíleli studenti. Festival byl rozčleněn na den lékařských filmů, den přírodních vědeckých filmů a den společenskovedních filmů. Závěrečný den patřil filmům populárně-vědeckým. Ve večerních hodinách se konalo promítání pro širokou veřejnost.

Samozřejmost

Na existenci AFO si podle pozdějšího ředitele a dnešního kancléře univerzity Rostislava Hladkého akademická obec rychle zvykla. „Časem se bralo jako samozřejmost,

První vstupenka na AFO

Academia Film Olomouc vznikl v roce 1966 ze společné iniciativy Petra Kudely, ale i dalších pracovníků Krátkého filmu Praha, tehdejší Československé akademie věd a Univerzity Palackého v Olomouci jako celostátní přehlídka se zahraniční účastí, a to se zaměřením na obory univerzitního studia.

Rostislav Hladký, kancléř UP

že festival tady je, že nějak funguje a jede ve se dále. Představitelé fakult a univerzity ho formálně podporovali, ale když došlo k lámání chleba, tak ten prostor, zejména pro finanční podporu a aktivní účast, jako by nebyl," popsal Hladký. On sám festival žil od 70. let jako student.

Stejným vývojem si ale prošli všichni „novodobí“ ředitelé festivalu. „Na Academia filmu jsem dělal od prvního ročníku, co jsem tady studoval. Nosil jsem filmy z jednoho kina do druhého. Nakonec jsem se stal v roce 1998 na tři léta jeho ředitelem," vzpomněl Jan Schneider z katedry bohemistiky, která stála u zrodu festivalu. Dlouholetým organizátorem AFO byl i její vedoucí Eduard Petrů.

Dnes Schneider považuje za správné, že festival převzala katedra divadelních a filmových studií, které se bytostně týká. „Převzali to lidé, kteří měli o festival zájem a vydobyli si autonomní postavení. Mezi úředníky tehdy nebyla vůle festival podporovat. Měl těžkopádnou organizaci, příliš institucionální se svázanými pravidly. Někteří pracovníci Konferenčního servisu k němu měli dokonce averzi," vzpomněl Schneider.

AFO mělo v neblahých totalitních letech zvláštní příchuť především pro tvůrce sužované zákazy. Nesměli točit hrané filmy, ale dokumenty jim soudruzi tolerovali. Do Olomouce rády jezdily osobnosti jako Alan František Šulc nebo Olga Sommerová. Světové ikony začaly jezdit po sametové revoluci. Jako první to byl za Schneiderova ředitelování britský dokumentarista australského původu Clive James.

Slepá ulička

Do krize se AFO dostalo v 80. a 90. letech. Napřed to byl nástup videa, který z něj udělal přehlídku instruktážních a výukových filmů, o dekádu později hledalo svou vlastní tvář a identitu. „Festival nereagoval na technologické změny, takže jsem padl do vlastní pasti, když jsem jako šéf Informačního centra v roce 1996 navrhl, aby se součástí festivalu staly multimediální projekty," ilustroval historii Hladký. To jej katapultovalo do pozice ředitele AFO. Dodal, že za pár let rád předal festival Schneiderovi.

„V dobách, kdy jsem studoval, se promítaly filmy, které byly divácky naprosto nepřijatelné. Některé jsem tam dokonce

uváděl, například snímky Arteriální perfuze v orofaciální oblasti a Mazání řetězových pil rostlinnými oleji, z čehož plynulo, že ten žánr je ve slepé uličce," vzpomněl prorektor Bílík. Podle něj se běžně stávalo, že na festival přijeli tvůrci, ale nesetkali se s publikem. Protože tam nikdo nebyl.

Koneckonců na nedostatek publika si stěžovali už organizátoři prvního ročníku. Dnes, po padesáti letech, zlomilo AFO opět svůj vlastní divácký rekord. Stejně jako loni, předloni, předpředloni...

Větší, nebo lepší?

Už předposlední ředitel AFO Jakub Korda se domnívá, že divácký rekord není všechno. „Dříve bylo AFO méně orientované na mladé publikum. My jsme chtěli dostat studenty do sálů dobrovolně, což se povedlo. Dnes chodí studenti na AFO spontánně a na sociálních sítích je vidět, že se na festival a jeho šestidenní program těší," řekl Korda.

Letos se na AFO akreditovalo 5800 diváků, mnoho dalších ale přišlo na projekce bez akreditace. Všichni zdarma. Korda přiznal, že nemá rád, když festival prostorově „nestíhá", což se stává. →

„Kvalitní festival nedělá počet diváků, ale kvalitní program a to, jak jsou obsazeny soutěžní sekce. Každý rok je z čeho vybírat a máme spíše problém nepustit do soutěže spoustu skvělých filmů. Nad tím dramaturgové pláčou,“ uvedl Korda. Loni předal vedení festivalu Matěji Dostálkovi.

„V současnosti je naší snahou přiblížit AFO všem cílovým skupinám a dostat ho do povědomí širší veřejnosti. Vzhledem k razantnímu zvyšování počtu akreditovaných diváků se nám to daří, to ale neznamená, že by se AFO mělo v budoucnu stěhovat na stadiony či do multiplexů – to by mohlo narušit atmosféru i kompaktnost festivalu. Upřímně, dovedu si představit, že festival bude jednoho dne i komornější. Protože je festival financován z podstatné části z mimouniverzitních zdrojů, závisí vše na finančních prostředcích, které se nám podaří získat. Ať už bude formát akce jakýkoliv, vždy musí sloužit primárně univerzitě, studentům a jejím zaměstnancům,“ prohlásil Dostálek.

Spolu s Kordou se nový ředitel shoduje v tom, že podstatní jsou také hosté. Nejen,

že do Olomouce jezdí špičky popularizace vědy, ale že se vrací. „Při odjezdu si dávají do kalendáře, kdy bude AFO příští rok,“ poznamenal Korda.

Dostálek má v plánu jejich speciální přednášky. „Které by zazněly jen tady, nikde jinde. Cílem také je, aby se významní hosté sešli jednou za rok právě v Olomouci. Aby všichni ve světě věděli, že když potřebují někoho důležitého sehnat, bude v dubnu na AFO,“ naznačil Dostálek.

Ne univerzitní, evropský festival

Zásadní proměna přišla v roce 2007. „Vždy mi vytane na mysl, jak jsem začal přesvědčovat celé své okolí, že bychom měli začít uvažovat o AFO jako o festivalu populárně-vědeckého filmu. Pamatuji si na jejich šok a absolutně plošné odmítnutí. To byl žánr, který pro ně nebyl vůbec ničím zajímavým,“ vzpomněl Bilík.

Do té doby plulo AFO spíše na vlně dokumentárního filmu, protože v předchozím období ztratilo svůj populárně-vědecký kurz. „Já jsem chtěl více preferovat dokumentární film jako diskusi o společenských

Dekády AFO

1960 | Během prvních tří ročníků se v šedesátých letech ustaluje koncepce a struktura festivalu. Jiné filmy se promítají odborníkům, jiné široké veřejnosti. Na projekce navazují diskuse. Debatuje se o názvu festivalu, nad návrhem Camera Scientica vítězí Academia Film Olomouc. Ještě před normalizací přijíždějí první zahraniční účastníci ze Západu – Itálie, Švýcarska, Německa.

1970 | V sedmdesátých letech má AFO místy zvláštní nádech něčeho neobvyklého, až zakázaného. V Olomouci se objevují filmaři, kteří v Praze nesmí točit. A do projekcí se dostávají i filmy, které nemohou do běžné distribuce.

1980 | Osmdesátá léta zaplavily VHS kazety. Video a výukové filmy typu opera-
ce šedého zákalu ovládají festival. Doba, kdy na olomoucké a jiných univerzitách vznikají audio-vizuální centra.

1990 | V devadesátých letech nastupují multimedia a CD-ROM. Význam festivalu lehce upadá a počítačové společnosti v něm spíše vidí základnu pro další odbytiště.

2000 | Počátek století je pomyslným přemostěním s duchovním návratem do šedesátých let. Ukazuje se, že spojení filmu a univerzity je nosné i pro milénium. Přichází však spíše existenční potíže kvůli vysychajícím finančním zdrojům. Zvýrazňuje se doprovodný program, organizují se workshopy.

2010 | AFO spolupracuje s televizí, má silné nové sponzory a nový směr. Přijíždí hosté světového formátu, přední světoví filmaři a na festival se každoročně akredituje více diváků.

*Zdroj: vzpomínky pamětníků a bakalářské práce
Terezy Tylové a Michaely Gurňákové*

Levý sloupec:
Zakladatel AFO Petr Kudela (vpravo)
Helena Třeštíková
Eduard Petrů (uprostřed)

Hlavní hvězdy AFO50
An Origins Dialogue, talk show
Lawrence Krausse s hostem
Richardem Dawkinsem (vlevo).

problémech. Aby byl více zrcadlem vědy než jen popularizací. Otázky kolem vědy jsou i etické a morální – genetické zásahy, moderní zbraně...“ hájí svou koncepci Schneider.

Po něm převzal vedení festivalu opět Hladký. „Snažil jsem se, aby se festival dostal do zájmu města, kraje a České televize,“ připomněl Hladký, který v té době také festival přetransformoval do vícezdrojového financování. A spolu s Davidem Hrbkem podstatně rozšířil doprovodný program, který vyvrcholil návštěvou americké zpěvačky Suzanne Vega v Olomouci v roce 2006. V té době Hladký pro festival také převzal Cenu Olomouckého kraje.

Jenže katedra divadelních a filmových studií chtěla něco jiného. „Úzký profil, ale zároveň jedinečný. Říkal jsem, že festival běžného hraného filmu nebo dokumentu umí každý, zatímco tady budeme mít před sebou zásadní výzvu, která může z festivalu učinit žádané zboží. Populárně-vědecký film měl už jiné formy proti dřívějšímu,“ objasnil Bilík své postoje.

Přišel nový jarní termín konání, nový vizuál, znělky. Ale také expanze do zahraničí. „Vzal jsem náš katalog a jel jsem do Paříže na největší festival populárně-vědeckého filmu v Evropě Pariscience. Když jsem chtěl jejich katalog, dali mi

skládačku, na které bylo patnáct filmů. Nevěděl jsem, co tím myslí. Ale to byl jejich celý festival. Na to konto jsem vytáhl náš katalog, kilovou bichli a položil ji mezi světové hosty. V tu chvíli tam bylo úplné ticho. Vysvětlil jsem jim, že v Olomouci děláme festival, kde je sto programových bloků, a všem opravdu spadla čelist. Všichni, co v tom oboru v Evropě něco znamenali, tam v tu chvíli byli. A nikdo si nevěděl rady, jak reagovat. Pozval jsem je do Olomouce a od té doby jezdí k nám. Včetně ředitele Pariscience, který býval předsedou poroty. Záhy jsme zjistili, že my jsme ten největší festival svého druhu v Evropě a jeden z největších na světě. A to bylo překvapení i pro nás, protože jsme tehdy konkurenci neměli zmapovanou,“ vyprávěl Bilík.

Správná volba

„Idea, že jsme vrátili AFO k čistě populárně-vědeckému filmu, byla správná. Základní koncept setkávání filmařů a vědců byl letos doveden do dokonalosti. Dawkins a Krauss v Olomouci, tomu bych před několika lety nevěřil,“ konstatoval Korda.

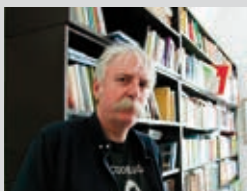
Setkání dvou ikon vědy a její popularizace v kině Metropol zvedlo v dubnu ze židle lidi i v Krkonoších. V nekonečné frontě byl také učitel z obce Poníklá Filip Hedvičák.

„Nestihnul jsem udělat rezervaci pro těch dvě stě padesát míst, tak jsem tady na pozici náhradníka,“ uvedl při čekání. A měl štěstí, do sálu se vešel.

„Že budu uvádět tento večer, je mimo moji imaginaci. Vůbec jsem si nedovedl představit, že budu mít tu čest znovu uvádět Lawrence Krausse a k tomu Richarda Dawkinse,“ přivítal diváky programový ředitel AFO Jakub Ráliš a na dálku se omluvil všem, kteří se dovnitř nedostali. Ti nejšťastnější seděli na 650 sedadlech, ostatní na zemi nebo postávali u zdi. Padesátý ročník AFO vrcholil.

„Kdybychom odhadovali výhled za deset let podle vývoje za posledních sedm roků, byla by z AFO největší akce a největší festival v Česku. Teď je úkolem zachovat standard, rád bych tuto úroveň udržel,“ tvrdí současný ředitel Dostálek. AFO se stalo rodinným univerzitním stříbrem. „Určitě se časem někde vyvine. Je to dynamická záležitost, která se odvíjí od toho, že ji organizují studenti, kteří se mění a s nimi i AFO. Myslím, že je v takové pozici a že tady bude tak dlouho jako Univerzita Palackého a ta tady bude do zániku civilizace,“ prohlásil Dostálek.

Padesátý první ročník festivalu se začal chystat už loni, teď se štáb AFO pustí do toho padesátého druhého.

Jan Schneider

Rostislav Hladký

Petr Bilík

Jakub Korda

Matěj Dostálek

8 fakult 1 univerzita

Nejhlubší kořeny na lékařské fakultě má rod Heřmanů

Desítky absolventů lékařské fakulty se vrátily do míst svých studií. Na druhém ročníku Radicés se letos ve velké posluchárně Teoretických ústavů rozhovořil především promoční ročník 1985, který si vybral téma Všechno je jednou poprvé.

„Setkání Radicés neboli Kořeny je určeno všem absolventům, studentům, lékařům a vyučujícím. Pořádat je bude vždy ročník, který se v daném roce nachází třicet let od promoce,“ uvedla za organizátory proděkanka Eliška Sovová, sama absolventka z roku 1985.

Během slavnostního setkání si absolventi vyslechli několik krátkých přednášek a postřehů svých spolužáků, ale také se vrátili na

místa, kde se dřív učili. Jana Švarcová se kromě setkání se spolužáky těšila na návštěvu nových prostor fakulty. „Studia jsou pro mne synonymem mladého věku. Vzpomínám na ně ráda, i když jsme se museli neustále učit. Tehdy jsem bydlela na privatě ve Ztracené ulici. I dnes jsem tam zaparkovala a na Teoretické ústavy jsem šla stejnou cestou jako tehdy,“ uvedla gynekoložka z Hranic.

Lékařskou fakultu navštívil i absolvent z roku 1957 Jaroslav Žádník, který se věnoval gastroenterologii a diabetologii. „Od mé promoce už brzy uplyne padesát osm let. Tehdy jsem hrál v extralize volejbal a se studiem jsem nechtěl nikdy skončit. Byl to úžasný, bezstarostný život,“ vzpomněl Žádník.

Děkan Milan Kolář prohlásil, že za studií si mnozí sáhli až na dno svých psychických a fyzických sil. „Přesto věřím, že to pro většinu z nás bylo šťastné období,“ uvedl Kolář. Připustil však, že jej z představy, že by znovu usedl se svými spolužáky do lavic posluchárny, vždy vyléčí myšlenka, že by měl znovu složit zkoušku z anatomie.

Během Radicés vyhodnotili organizátoři i soutěž o rodinu s nejvíce absolventy na lékařské fakultě. Vyhrál ji rodinný klan Heřmanů, který má v nepřímé linii deset a v přímé linii šest osob, které absolvovaly lékařskou fakultu. Cenu v podobě fakultního vína převzal Miroslav Heřman z radiologické kliniky. (map)

Eva Klimentová a Naděžda Špatenková nejlepšími pedagogy

Eva Klimentová a Naděžda Špatenková z katedry sociologie, andragogiky a kulturní antropologie zvítězily v soutěži O nejlepší pedagogický výkon v roce 2014 na filozofické fakultě. Drobné upomínkové předměty si ze slavnostního vyhlášení odneslo i dalších devět pedagogů. Smyslem fakultní soutěže je podpořit vedle

vědy a výzkumu i pedagogickou činnost. Podle děkana Jiřího Lacha vědecká činnost bez té pedagogické většinou pokulhává.

„Gratuluji kolegům z největší katedry filozofické fakulty, obdivuji jejich výkony a věřím, že si i uchazeči o studium všimnou, že kvalitní práce se studenty je něco,

co může vylepšit jejich první roky života na vysoké škole,“ uvedl Lach.

Klimentová měla z ocenění radost. „Pro studenty bakalářských programů je důležité sepětí s praxí, výuka je v tomto období snad i důležitější než věda,“ řekla Klimentová. Věnuje se sociální práci a cena v kategorii bakalářských programů se stala jejím prvním pedagogickým ohodnocením.

Podobně přijala ocenění i Naděžda Špatenková, která byla nominována za výuku disciplíny Psychologie dospělých a působí jako ředitelka Univerzity třetího věku.

Dalšími nominovanými byli Jana Burešová z katedry historie, doktorandka Ivana Častulíková z katedry politologie a evropských studií, Miroslav Charvát z katedry psychologie, Pavel Kliment z katedry sociologie, andragogiky a kulturní antropologie, vedoucí katedry klasické filologie Lubor Kysučan, Václav Jonáš Podlipský z katedry anglistiky a amerikanistiky, vedoucí katedry historie Jan Stejskal, Pavel Šaradín z katedry politologie a evropských studií a vedoucí katedry bohemistiky Miroslav Vepřek. (map)

foto: Martina Šaradinová, Milada Hronová, Pavel Konečný

Bývalá předsedkyně Akademie věd vysekla univerzitě poklonu

Světově uznávaná fyzioložka a biochemička Helena Illnerová navštívila koncem dubna muzeum vědy Pevnost poznání i vědecká centra v areálu přírodovědecké fakulty v Holici. Na adresu univerzity nešetřila chválou.

„Olomouc se po stránce tvůrčí, přírodovědecké i akademické stává jedním z vůdčích univerzitních a akademických míst v České republice,“ uvedla Illnerová.

Regionální centrum pokročilých technologií a materiálů (RCPTM) i Centrum regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum (CRH) navštívila poprvé. „Již dříve jsem o RCPTM slyšela a četla, že patří k nejslibnějším v republice. Po jeho prohlídce si myslím, že je to naprostá pravda. Je to centrum rozumné velikosti a jednoznačně míří k těm nejúčasnějším nanotechnologiím, jež jsou důležité jak pro medicínu, tak třeba pro ekologii. Klobouk dolů,“ pochválila Illnerová.

Kromě ředitele RCPTM Radka Zbořila ji provázela i nejcitovanější český vědec Pavel Hobza. „Shodli jsme se na tom, že výzkum nanotechnologií, který provádíme, může jednou zásadně ovlivnit svět biomolekul a biomedicíny. Chceme společně věřit tomu, že molekulární biologie a nanotechnologie se jednoho dne výrazně protnou,“ řekl Zbořil.

Nejvyšší mínění má Illnerová i o CRH, vyzdvihla mimo jiné práci Jaroslava Doležela v genomice. Zavítala také do Laboratoře růstových regulátorů (LRR), společného

pracoviště přírodovědecké fakulty a Ústavu experimentální botaniky Akademie věd ČR. „Naše nadstandardní osobní i vědecké kontakty byly a jsou způsobeny společnými vědeckými zájmy. Zejména v oblasti indolových derivátů, z nichž za nejvýznamnější lze u živočichů považovat melatonin,“ uvedl vedoucí LRR Miroslav Strnad.

Naznačil, že setkání by mohlo vyústit v další spolupráci. Tým jeho kolegyně Evy Hénykové nedávno vyvinul ve spolupráci s neurologickou klinikou olomoucké fakultní nemocnice velmi citlivou a selektivní metodu pro stanovení indolaminů v séru a mozkomíšním moku. Jedná se o deriváty

aminokyseliny tryptofanu, kam patří i melatonin a serotonin. „Paní profesorka slíbila poradit s identifikací biologických procesů u člověka, kde by se nová metoda prakticky využila. Slíbila pomoci i s hledáním kontaktů na týmy, které se zabývají psychickými či spánkovými poruchami. V těch indolaminy hrají klíčovou roli,“ objasnil Strnad.

Profesorka Illnerová v letech 2001 až 2005 zastávala funkci předsedkyně Akademie věd ČR. Je zakládající členkou Učené společnosti ČR. Ve své vědecké práci se zabývá vnitřními biologickými hodinami, které ovlivňují život savců i člověka. (srd)

Michal Otyepka, Helena Illnerová a Pavel Hobza (zleva).

Lukáš Merz zvolen znovu předsedou senátu na fakultě zdravotnických věd

Nový rozšířený akademický senát na fakultě zdravotnických věd si zvolil svého předsedu a místopředsedy. Podle očekávání v čele senátu zůstal Lukáš Merz z Ústavu společenských a humanitních věd. Místo-

předsedy jsou opětovně Lenka Machálková a za studenty Dominik Vilímek.

Schůzi a volby řídila nestorka senátu Marie Pavlíková, která v něm zasedla již potřetí. Vysloužila si i nominaci na předsedkyni, stejně jako Lenka Mazalová. V tajné volbě ale získal nejvíce hlasů Lukáš Merz.

„Všem mnohokrát děkuji za důvěru, kterou jsem si, nevím čím, vysloužil. Budu pokračovat ve funkci i nadále a doufám, že s prací předsedy budete spokojeni. A pokud ne, doufám, že mi to dáte vědět,“ prohlásil bezprostředně po svém zvolení Merz.

Jak naznačil předseda před volbou, jeho snahou je skloubit zájmy všech ústavů. „Tím, že nás je více, doufám, že bude více

cítit iniciativa od nových senátorů a že bude akademická obec lépe informovaná o tom, co se děje,“ uvedl Merz. Senát je podle něj partnerem vedení fakulty. „Jako prvek demokracie zastupuje akademickou i studentskou komoru a rozhoduje o podstatných věcech,“ podotkl Merz. Připomněl, že senát v tomto složení zažije ve třiletém funkčním období stěhování fakulty i volbu děkana.

Nově zastupuje akademickou obec v senátu Naděžda Calabová z Ústavu fyzioterapie, Jiří Horalík z Ústavu radiologických metod a Lenka Mazalová z Ústavu ošetřovatelství. Za studenty jsou nováčky Paulína Maderová, Jana Hladná a Lukáš Augustin. (caf)

8 fakult 1 univerzita

Stavba roku: čestné uznání pro pedagogickou fakultu

Dostavba pedagogické fakulty získala čestné uznání v soutěži Olomouckého kraje Stavba roku 2014. Hejtmanství ji vyhlašuje společně s Českou komorou autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě.

Architekt Miroslav Pospíšil začal „malovat“ dostavbu fakulty v roce 2006. „Jedním z hlavních omezení byl rozměr pozemku, proto jsme se snažili vytvořit budovu minimálního objemu, z čehož vznikla krychle, která zabírá malou plochu. Také jsme se snažili o to, aby dům citlivě zapadl do kontextu stávající budovy,“ objasnil Pospíšil koncepci.

Součástí dostavby je moderní aula s 275 místy vybavená dataprojektory i tlumočnickým systémem, dalším zajímavým technickým řešením je datacentrum,

které zajišťuje dostatečný výpočetní výkon a úložnou kapacitu pro výzkumně-vzdělávací aktivity.

Podle děkana pedagogické fakulty Čestmíra Serafína se dostavba osvědčila. Už více než rok se v ní učí všechny studijní programy a odehrává se tam i výzkum, který teď snad najde uplatnění v podaných projektech.

„Studenti i zaměstnanci jsou naprosto spokojeni, protože získali důstojné, moderní a vysoce účelové prostory i pro potřeby odborné výuky. Získali jsme i speciální laboratoře, které fakulta do té doby postrádala,“ zdůraznil Serafín.

Miroslav Pospíšil projektuje pro univerzitu již delší dobu a tvrdí, že jde u něj o srdeční záležitost. „Začalo to kdysi projektem na

koleje v Neředíně, kam jsme se nedávno vrátili projekcí areálu Baluo pro fakultu tělesné kultury,“ připomněl Pospíšil, který v minulosti již přebíral ocenění i za stavbu Ústavu molekulární a translační medicíny.

„S univerzitou se skvěle spolupracuje. Je to jeden z mála investorů, který přesně ví, co chce, což je pro nás důležité,“ dodal Pospíšil. I když si ocenění váží, za největší ocenění pokládá to, když uživatelé po nějaké době provozu vyjádří spokojenost, že se jim dobře pracuje nebo učí.

Druhé čestné uznání získala univerzita za obnovu slavnostního sálu rektorátu s dominantní nástropní malbou zobrazující Dáreiovu rodinu před Alexandrem Velikým z roku 1730. (caf)

Tomáš Halík hovořil na teologické fakultě o dialogu mezi náboženstvími a sekulární společností

Důstojnost člověka, lidská práva a mezináboženský dialog byly tématem přednášky mezinárodně uznávaného teologa, sociologa a loňského laureáta Templetenovy ceny Tomáše Halíka, který patřil k hlavním hostům mezinárodní konference Náboženství a obecné dobro.

Styčné body umožňující vzájemný dialog lze podle Halíka nalézt ve všech velkých světových náboženstvích v podobě „zlatého

pravidla“ – čiň druhým to, co chceš, aby činili tobě. „Všechna velká náboženství jsou určitou školou, jak překonat lidské sobectví, jak zkrotit lidské pudy, zejména agresivitu, a jak naučit základním pravidlům soužití,“ uvedl Halík. Poukázal zároveň na důležitost rozdílů mezi jednotlivými konfesemi a na nutnost respektu vůči různosti. „Neměli bychom rozdílů příliš rychle převádět na společného jmenovatele, ale naučit se žít v různosti a chápat ji nikoli jako okamžitý zdroj nebezpečí a ohrožení, ale jako něco, co nás za určitých okolností může doplňovat a obohacovat,“ podtrhl Halík.

V souladu s tématem konference se Halík vyslovil pro dialog se současnou sekulární společností. Odlišil přitom sekularizaci jako určitý historicko-kulturní proces a sekularismus jako typ ideologie. „V dnešním světě se setkáváme s agresivním sekularismem, jehož představitelem je třeba profesor Richard Dawkins, který se snaží náboženství vytlačit z veřejného prostoru a napadát ho. Existuje ale také sekulární

humanismus, který je otevřený k dialogu. Příkladem byl dialog kardinála Ratzingera, pozdějšího papeže Benedikta XVI., s německým filozofem Jürgenem Habermasem v roce 2004, kteří se shodli na tom, že křesťanství a sekulární humanismus se navzájem potřebují, aby překonaly své jednostrannosti,“ přiblížil Halík.

Právě křesťanství má podle Halíka výjimečnou šanci zprostředkovat dialog v současném světě hodnotových proměn a být tlumočnickem mezi islámem a sekulární společností. „Křesťanství by mohlo sehrát roli podobnou té po pádu Říma. Tehdy novým národům předalo křesťanskou i antickou tradici – římské právo, řeckou filozofii, bohatství celého pohanského Říma,“ připomněl Halík.

Mezinárodní konferenci Náboženství a dobro pořádal Institut interkulturního, mezináboženského a ekumenického výzkumu a dialogu teologické fakulty v rámci projektu Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. (mav)

Na fakultě tělesné kultury vznikla publikace o významu pohybu pro onkologicky nemocné děti

První česká ucelená odborná publikace zabývající se problematikou pohybových aktivit v dětské onkologii vznikla na fakultě tělesné kultury. Obsahuje teoretické poznatky i praktické příklady aktivit, které lze vykonávat při hospitalizaci a po jejím ukončení.

„Pohybová aktivita má v dětské onkologii svoje místo nejen jako prostředek prevence nádorových onemocnění, ale i jako součást léčby. Po jejím ukončení je důležitý její význam při volnočasových aktivitách. Při dlouhodobé hospitalizaci lze sledovat negativní dopad na sociální, psychologickou a fyziologickou úroveň léčeného dítěte. Vhodně zvolené a správně cílené pohybové aktivity však dokážou tento dopad minimalizovat,“ vysvětlil hlavní autor publikace Tomáš Vyhlídal z katedry aplikovaných pohybových aktivit.

Na čtrnácti kapitolách se s ním podíleli kolegové z fakulty Ondřej Ješina a Lucie Lauermanová. Dalšími spolupracovníky

jsou Jaroslav Štěrba, Dagmar Trávníková a Jiří Královec z dalších výzkumných pracovišť v Česku.

Čtenáře kniha seznamuje s problematikou pohybových aktivit v léčbě nádorových onemocnění u dětí, představuje profese pohybových aktivit v nemocničním prostředí, jako je například zdravotní klaun, a nabízí příklady konkrétních aktivit, využitelných při terapii i po jejím skončení.

„V poslední době se ve světě při herní terapii i jako součást rehabilitace využívají herní konzole s pohybovými senzory. U nás takového využití zatím chybí, což bychom rádi změnili. Dále jsou využitelné například psychomotorické aktivity a dobře se jeví i jóga smíchu. Při resocializaci jde především o aktivity zaměřené na zvyšování sebevědomí a tělesné zdatnosti,“ vyjmenoval Vyhlídal.

Publikace je určena pro lékaře a zdravotníky, pro pedagogické a volnočasové

pracovníky, studenty i rodiče. Distribuována bude primárně na zdravotnická pracoviště, která se v Česku a na Slovensku zabývají problematikou dětské onkologie, nebo do nadací. Zamíří i do knihoven lékařských a sportovních fakult. (vim)

Studenti práv si vyzkoušeli argumentaci ve Washingtonu

Čtyři simulované soudní spory absolvoval v mezinárodním kole soutěže Jessup tým studentů právnické fakulty. Z Washingtonu D. C., kam se sjeli soupeři z Indie, Číny, Ukrajiny a Finska, se olomoučtí studenti vrátili s čerstvě nabytými zkušenostmi.

Mezinárodního kola Jessup, které bylo stejně jako národní finále inspirováno aktuálním děním na Krymu, se olomoučtí studenti zúčastnili spolu se 127 týmy z 87 zemí světa. Ve čtyřech přelíchcích prvního kola se v pozici žalobce i žalovaného utkali se soutěžícími

z University of Helsinki, Peking University, Jindal Global Law School v indické Haryaně a z kyjevské Taras Shevchenko National University. „Do dalších kol, kam se kvalifikovalo třicet dva týmů, se nám bohužel postoupit nepodařilo, ale za výkony jsme byli opakovaně chváleni,“ potvrdil člen katedry mezinárodního a evropského práva Ondřej Svaček, který olomoucké studenty doprovázel v roli poradce.

„Účast na mezinárodních kolech Jessup patří k těm nejvíce obohacujícím zkušenos-

tem, které může student práv během svých studií získat,“ zdůraznil člen olomouckého týmu Vuk Đukić. Kromě posílení znalostí, řečnických schopností a umění improvizace se učí vybírat z množství variant pro formulaci argumentů. „Je vždy třeba vybrat ten, který bude nejpřesvědčivější pro konkrétního posluchače. Jednou to může být komplikovaná právní-filosofická konstrukce, jindy zase argument postavený na prosté logice,“ vysvětlil Đukić.

Argumentační schopnosti, znalosti a praktické právní dovednosti si ve Washingtonu spolu s ním prověřili Magda Seidelmannová, Juliana Šťastná a Filip Hloušek. „Utvrdil jsem se zejména v tom, že úspěchu se nedosahuje v oněch minutách, kdy stojím před soudem, ale půl roku před tím – v knihovně a na mítincích. Bez neuvěřitelně rozsáhlé přípravy se na místě nedá vymyslet geniální prezentace,“ shrnul svou zkušenost z účasti na celosvětovém klání Hloušek.

Philip C. Jessup Moot Court Competition patří k největším mezinárodním soutěžím ve veřejném mezinárodním právu. Týmy měří síly v simulovaném soudním sporu. V historii soutěže se olomoucká právnická fakulta dočkala už své třetí reprezentace. (mav)

Účastníci mezinárodního kola se svým pedagogickým doprovodem (zleva) Juliana Šťastná, Magda Seidelmannová, Filip Hloušek, Vuk Đukić, Ondřej Svaček.

Pevnost poznání začala šířit vědu

Centrum popularizace vědy Univerzity Palackého s názvem Pevnost poznání se v polovině dubna otevřelo návštěvníkům. Jeho cílem je přiblížit vědu širší veřejnosti a nadchnout pro vědu a výzkum nejmladší generaci. Mezi největší atrakce patří planetárium, gyroskop či modely oka, mozku nebo koryta řeky.

Centrum je založeno na živé interakci a animačních programech. „Díky propojení s přírodovědeckou fakultou jsou v Pevnosti poznání skutečně odborníci, a můžeme tak zajistit odbornou záštitu,“ zdůraznil ředitel science centra Matěj Dostálek. Interaktivní exponáty podle něj naplňují koncept neformálního vzdělávání. „Naše výukové programy doplňují školní osnovy. Chceme přispět ke vzdělání celé generace dětí a vychovat si i budoucí studenty,“ naznačil Dostálek.

Děkan Ivo Frébort potvrdil, že přírodovědecká fakulta je silně výzkumně orientovaná. „Někdy máme pocit, že výsledky ale nejsme schopni předat veřejnosti. To by se

nám nyní díky Pevnosti poznání a jejímu týmu mělo podařit,“ konstatoval Frébort.

Rektor Jaroslav Miller přiznal, že otevření Pevnosti poznání považuje za malý zážrak. Zvláště poté, co se uprostřed rekonstrukce ocitla v insolvenci stavební firma, která ji prováděla.

„Musím sklonit hlavu před kolegy, kteří díky neuvěřitelnému množství energie dotáhli vše do konce,“ řekl Miller. Proto mohl před hosty při otevření prohlásit, že má několikanásobnou radost. „Přírodovědecké fakultě se podařilo zachránit nádhernou historickou budovu. Troufám si říci, že kdyby se jí univerzita neujala, tak by možná za deset let už nestála,“ uvedl Miller.

EXPOZICE

- **Věda v pevnosti** (historie)
- **Rozum v hrsti** (logika a matematika)
- **Živá voda** (hydrobiologie a geografie)
- **Světlo a tma** (fyzika a optické jevy)

Architekt Stašek Žerava z ateliéru Bonmot potvrdil, že chtěl maximálně zachovat autenticitu. „Je zřetelně poznat, co je původní a co je nová konstrukce, novotvar. Volili jsme takové materiály, aby k záměně nedošlo. Přistupovali jsme k tomu s velkou pokorou,“ objasnil Žerava.

Primátor Antonín Staněk vyzdvihl, že i když je Pevnost poznání pátým českým science centrem, je prvním, které je součástí univerzity. „Je spojena s institucí, jejímž posláním je bádát a poznatky posílat dál. Jsem hrdý, že takové centrum v Olomouci vzniklo,“ řekl primátor a význam centra přirovnal k založení vědecké společnosti Societas eruditorum incognitorum in terris Austriacis v roce 1746.

Hned první víkend Pevnost poznání navštívily dvě tisícovky lidí. První den v Pevnosti poznání si nenechal ujít Jan Hluší. Dovnitř vzal čtyřletého Vaška, prasnynovce z Prostějova. „Zajímá mě model oka nebo mozku. Za našeho mládí nic takového nebylo. Malý je rozumbrada, jeho bude zajímat všechno,“ poznamenal.

Rektor Miller doufá, že do Pevnosti poznání budou chodit děti, rodiny i školy a že je bude bavit věda prezentovaná populární formou. „V budoucnu se pak třeba stanou pilíři univerzity a badatelé této země,“ přál by si rektor.

Pevnost poznání v Korunní pevnůstce je otevřena denně mimo pondělí od 9 do 17 hodin.

Špičková olomoucká věda

Ještě před slavnostním otevřením Pevnosti poznání se v jejích prostorách zabydlela věda olomoucké provenience, konkrétně z Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů (RCPTM). Jeho ředitel Radek Zbořil předstoupil před publikum s popularizační přednáškou, v níž provedl posluchače atraktivním světem nanočástic. Zaměřil se v ní především na to, co tito „malí pomocníci s velkou budoucností“ již dnes umí. Stranou zájmu proto nemohly zůstat klíčové aplikace pro technologie čištění vod s využitím nanovláken nebo nanočástic železa. Nanoželezo vyráběné podle patentované technologie

RCPTM dnes totiž běžně používá řada sanačních firem v Česku i v Evropě pro čištění podzemních vod kontaminovaných chlorovanými uhlovodíky, těžkými kovy nebo arzenem. Velké možnosti využití ale mají nanostruktury i v biotechnologiích a potravinářství. Olomoučtí vědci jsou již v pokročilé fázi komerčního uplatnění technologie separace laktoferinu z kravského mléka, důležitého proteinu s význačnou antimikrobiální a protinádorovou aktivitou.

Velkou pozornost upínají pracovníci RCPTM i do medicínského výzkumu. Společně s odborníky z lékařské fakulty odhalili a popsali vysokou antibakteriální a antimykotickou aktivitu nanočástic stříbra. „Jejich nanášením na různé povrchy lze zabránit vzniku mikrobiálních povlaků a infekcí. Velký zájem projevil tuzemské i zahraniční firmy také o některé nanotechnologie používané v lékařské diagnostice, jedná se například o novou metodu extrémně citlivého stanovení vybraných molekul v krvi a moči, která by mohla vést k včasnějšímu odhalení řady onemocnění,“ uvedl Zbořil. A kam nanočástice kráčí? „Směřem k multifunkčním materiálům s možností využití ve vícero oblastech – například právě v simultánní diagnostice a terapii,“ je přesvědčen Zbořil.

Výzkum „nobelovského materiálu“ – grafenu – na půdě RCPTM představil nositel loňského Neuron Impulsu Michal Otyepka. Zúčastnil se besedy s mecenáši, kteří pod hlavičkou Nadačního fondu Neuron českou vědu podporují. O propojení vědy s komerční sférou se postaralo setkání Business meets Science. Odborníci z RCPTM, Centra regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum (CRH) a Ústavu molekulární a translační medicíny jednali o možnostech spolupráce se zástupci zhruba 20 firem. „Hovoříme o možných konkrétních projektech, jakou mohou mít formu a co mohou firmám přinést. Na každé takové akci navážeme nové kontakty s firmami a v některých případech se následně skutečně domluvíme na spolupráci,“ řekl za CRH Libor Hájek.

objev

text: Martina Šaradínová
foto: Ota Blahoušek

Cytokinininy už nelze spojovat jen s rostlinami

Bakterie *Mycobacterium tuberculosis*, původce tuberkulózy.

K významnému objevu dospěl mezinárodní tým vědců, jehož členy byli i Miroslav Strnad a Ondřej Novák z Laboratoře růstových regulátorů a Centra regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum. Zjistili, že látky dosud známé jako rostlinné hormony – cytokinininy – hrají mnohem větší roli, než se předpokládalo. A co víc, jeden z genů jejich metabolismu rozhoduje o infekčnosti tuberkulózy. Práci nedávno publikoval prestižní odborný časopis *Molecular Cell*.

„Po dlouhé době je to velmi objevná práce v oblasti mykobakteriálních infekcí. Je důležitá pro pochopení mechanismu, proč bakterie způsobující tuberkulózu jsou tak odolné a dokáží proniknout i přes bariéry imunitního systému,“ uvedl Miroslav Strnad. Laborať růstových regulátorů, kterou vede, je společným pracovištěm přírodovědecké fakulty a Ústavu experimentální botaniky Akademie věd ČR.

Na počátku práce stáli američtí biochemici a lékaři, kteří tyto bakterie studují již několik let. Ke svému překvapení zjistili, že obsahují také gen pro cytokinininy, konkrétně *Lonely Guy* (zkráceně LOG gen). To je naprostý převrat, neboť dosud byly cytokinininy spojovány zejména s rostlinami. Jelikož olomoučtí vědci mají ve světě v oblasti zkoumání těchto látek velké renomé, stali se součástí mezinárodního výzkumného týmu.

Cytokinininy mají mnohem více funkcí

„Tento článek poprvé ukazuje, že cytokinininy ve své podstatě nejsou signální látky pouze u rostlin, ale jsou významné i v živočišné a bakteriální říši a mají mnohem více funkcí, než se předpokládalo,“ soudí Ondřej Novák. Tuberkulózní mykobakterie (*Mycobacterium tuberculosis*) dokáží v organismu projít obranným valem makrofágů, tedy buněk přirozené imunity. Ty proti nezvaným vetřelcům využívají oxid dusnatý (NO), tuberkulózní bakterie však umějí i tuto nástrahu zdolat. Dosud se nevědělo,

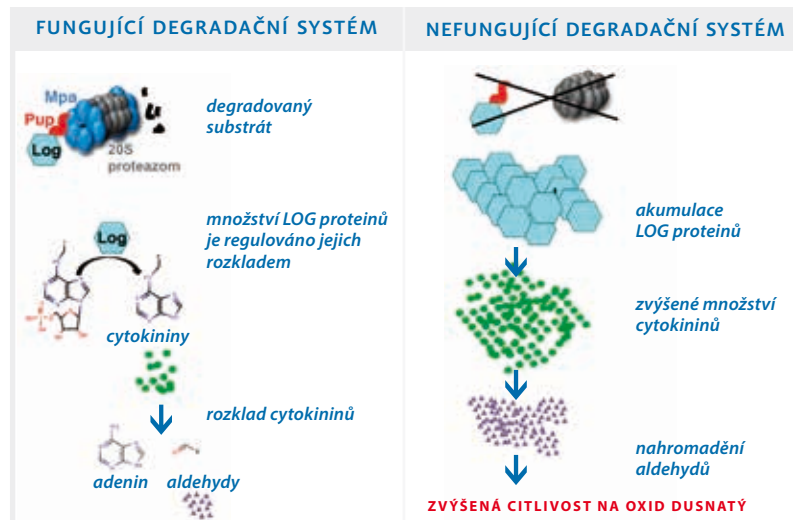
proč tomu tak je. Vědci nyní zjistili, že klíčovou roli v tom má právě cytokinininový gen, který zesiluje účinek NO zabíjející bakterie tuberkulózy. U přirozených bakterií je totiž produkt tohoto genu rozkládán proteazomem, molekulárním strojem specializujícím se na odbourání proteinů.

Poznatky mohou pomoci při vývoji léků

„Tyto informace mohou být významné pro medicínu i další obory. Je to objev principiálního mechanismu, že bakterie využívají cytokinininy při interakci s jinými

organismy. Ukazuje se totiž, že LOG gen obsahuje i řada dalších bakterií. Jestliže cytokinininy hrají takovou roli při vzniku tuberkulózy, je to důležitý poznatek například pro vývoj nových tuberkulostatik na bázi cytokinininů,“ uvedl Strnad.

Spoluautorství na článku v *Molecular Cell* je dalším příkladem toho, že v této oblasti patří olomoučtí vědci ke světové špičce. Loni s výsledky své práce pronikli i do časopisu *Nature Chemical Biology*, článek se týkal objevu cytokinininových transportérů v rostlinách. Další článek následoval v časopise *Science*.

portrét

text: Milada Hronová
foto: Kristýna Erbenová
Vladislav Galgonek
Pavel Konečný

Jan Vičar

skladatel, muzikolog a organizátor

*Je jednou z nejvýraznějších osobností soudobého hudebního života. Před nedávnem oslavil půlkulaté výročí a vydal se svými spolupracovníky jedinečnou knihu **Hudba v Olomouci 1945–2013**. Více než šestisetstránkové dílo na sebe okamžitě strhlo pozornost a získalo Cenu města Olomouce v kategorii Počin roku 2014.*

Jan Vičar (*1949)

Muzikolog, skladatel a pedagog katedry muzikologie Filozofické fakulty Univerzity Palackého, kterou v roce 1990 pomáhal zakládat a poté dlouhá léta řídil.

Dřívější šéfredaktor časopisu *Hudební rozhledy*.

Je autorem či spoluautorem šesti knih, desítek vědeckých studií a editorem řady sborníků. Jeho anglická kniha *Imprints: Essays on Czech Music and Aesthetics* měla mezinárodní ohlas.

Zkomponoval více než sedmdesát komorních, sborových a orchestrálních skladeb.

Působí rovněž jako profesor katedry teorie a dějin hudby na Hudební a taneční fakultě Akademie múzických umění v Praze.

Na konci 90. let přednášel na osmi amerických univerzitách a jako hostující profesor vyučoval kompozici a hudební teorii na Birmingham-Southern College v Alabamě v roce 2005.

Založil a v letech 2009–2014 řídil mezinárodní festival soudobé hudby MusicOlomouc.

Rozsáhlá historiografická publikace *Hudba v Olomouci 1945–2013* znamená pro Jana Vičara jeden z odborných návratů. Projektu dějin hudby v Olomouci se Vičar totiž věnoval už v roce 1985, poté ale přesídlil do Prahy. K jeho dokončení našel cestu až po svém návratu do svého rodného města, s odstupem třiceti let a za vydatné podpory výzkumného záměru Morava a svět: Umění v otevřeném multikulturním prostoru.

Unikátní hudební dějiny

„Udělení Ceny města Olomouce v kategorii Počin roku 2014 si velmi vážím. Vyvolalo ve mně pocity návratu či jakéhosi zaokrouhlení. Před třemi desítkami let jsem za práci pro mezinárodní festival dětských pěveckých sborů Svátky písní totiž získal ocenění obdobné, Čestné uznání Rady Okresního národního výboru v Olomouci.“

Už během slov díky však Vičar jedním dechem dodává, že na knize s ním pracovalo jedenáct kolegů. Společně s nimi pak dílo věnoval olomouckým hudebníkům, těm minulým i budoucím.

Vědecká publikace *Hudba v Olomouci 1945–2013* pojednává na 648 tiskových stranách velkého formátu nejen o hudbě vážné, ale i populární, jazzové, folklorní, chrámové, dechové či vojenské a obsahuje rovněž 13 analýz vybraných kompozic. Do jednoho celku se podařilo shromáždit 4600 jmen a 570 fotografií, notových ukázek a dalších obrazových materiálů. Olomouc je i v tomto směru nyní výjimečná, neboť žádné jiné středoevropské město srovnatelné velikosti nemá hudební dějiny zpracované v podobném záběru a rozsahu.

„Výsledný tvar odpovídá mým volnám a časovým limitům i odborným zkušenostem jednotlivých spoluautorů. A protože se v každé práci tohoto pramenného i syntetického typu přirozeně vyskytnou chyby,

vyzval jsem už nyní svého úspěšného doktoranda Jana Blümla k tomu, aby pro druhé vydání knihy shromažďoval připomínky a doporučení.“

Nadané dítě i hudební cestovatel

Dětství Jana Vičara je spojené s akordeonem. Bylo mu něco přes deset let, když se poprvé účastnil zahraničního turné v tehdejším Sovětském svazu. Hru talentovaného hochy brzy obdivovali i lidé u televizních obrazovek. Na konzervatoři studoval vážnou hudbu, avšak zabýval se i hudbou populární. Písníčka *Vrhl jsem se na bigbít* byla jednou z jeho prvních a Vičar na ni dodnes s úsměvem vzpomíná.

Jan Vičar absolvoval hudební výchovu a češtinu na olomoucké filozofické fakultě, skladbu na Janáčkově akademii umění v Brně i Akademii múzických umění v Praze. Od prvopočátku byl pro něj příznačný především jeho široký tvůrčí záběr. Stejně mistrně se dokáže pohybovat na poli muzikologie, hudební publicistiky, hudební pedagogiky i ve skladatelských aktivitách. Zcela skromně se však sám řadí k těm, kteří „komponují a jejichž skladby jsou provozovány.“

Jako hudební vědec si Vičar uvědomuje, že svět je plný úžasných hudebních děl, a není proto třeba jej „zaplevelovat“ kompozicemi dalšími. Jako skladatel se však nad tím, co již bylo vytvořeno, raději nezamýšlí, protože by pak možná nenapsal ani notu.

„V oblasti komponování jsem jakýsi hudební cestovatel. Neustále se pohybuji mezi různými žánry a styly. Je to náročné z hlediska inspirace, přípravy materiálu i mé koncentrace, avšak pro posluchače je střídání stylů a žánrů zajímavější. Komponování považuji za zvláštní formu komunikace i potěšivé hry. Interpreti mne o skladby žádají, neboť ty zatím mají u posluchačů úspěch.“ Právě

interpreti hrají ve Vičarově pomyslné hře „první housle“. Jsou těmi, kteří jeho skladby berou za své, těmi, kteří sdělují skladatelovy myšlenky, těmi, kteří hrají s posluchači hru, jejíž pravidla vytvořil a stanovil skladatel. A ten je spokojený až ve chvíli, kdy na jeho hru prostřednictvím interpreta přistoupí také posluchač.

Ej, Janku! aneb Forte pro folklor

Informace o skladateli a hudebním pedagogovi by nebyly úplné bez zmínky o Vičarových sborových kompozicích. Jsou často inspirovány folklorem, který olomouckého muzikologa přitahuje svou přirozeností, životností i formální dokonalostí. Hodnota lidové písně spočívá podle Vičara v tom, že v ní není nic nadbytečné a vše je vybroušeno kolektivní pamětí. Šíře a podstaty zvláště moravského hudebního folkloru si Vičar povšiml vlivem profesora Roberta Smetany, který mladého muzikologa provázel jeho olomouckým univerzitním studiem.

„Robert Smetana patřil a vždy bude patřit k výrazným osobnostem Univerzity Palackého. Výjimečný muzikolog a folklorista, který si cenil lidové písně jako útvaru rovnocenného symfonii, byl jedním z těch, kteří se zasloužili o obnovení olomoucké univerzity. Zcela právem je dnes po něm pojmenována i jedna z poslucháren Konviktu.“ Smetanův odkaz

dnes Vičar citlivě naplňuje a za sborové skladby získal společně s interprety řadu ocenění na různých festivalech a soutěžích v Česku i ve světě. Není proto divu, že v roce 2013 – když vydal své autorské CD s názvem *Ej, Janku!* – ovládla všechny recenzenty vzácná shoda: přes svou skromnost je to právě Vičar, kdo v současné době dokáže povýšit lidové písně na stupínek velkého umění.

„Po Antonínu Dvořákově a na Moravě pak zejména po oslnivé veličině Leoše Janáčka je troufalé považovat se za folkloristu. Snažím se pouze přenést lidovou píseň na koncertní podium. Při tom je třeba ji stylizovat, trochu přetvořit – avšak zároveň usilovat o zachování její autenticity. Přiznávám, není to snadné, neboť se tím vždy něco ztrácí...“

Odpočívát?

S ohledem na své nedávné jubileum a na to, že Vičarovi brzy skončí na Univerzitě Palackého termínovaná pracovní smlouva, se skladatel a muzikolog zabývá svou budoucností. Neustále osciluje mezi Moravou a Prahou, občas se přesune i za oceán. Svému mladšímu kolegovi z katedry muzikologie Marku Keprtovi již předal vedení mezinárodního festivalu soudobé hudby MusicOlomouc, který založil a šest let úspěšně vedl. Nyní věří, že se

vše, co do festivalu vložil, projeví v jeho další existenci.

„Užívat si důchodu formou procházek na oběd a vyhřívat se na sluníčku rozhodně nezamýšlím. Doufám, že mé zkušenosti budou ještě využity některou vysokou školou. Získal jsem grant ministerstva kultury na tvorbu symfonické skladby, kterou by měla interpretovat Moravská filharmonie. S pracovním názvem *Žitkovské bohyně* je skladba svázaná s kopaničářskou lokalitou Žitková. Pro časopis *Musicologica Brunensia* také koriguji odbornou studii o olomoucké muzikologické škole, kterou založil Robert Smetana.“

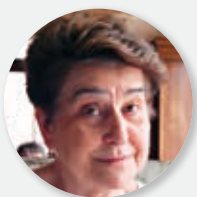
Pro řadu jiných povinností Vičar nedokázal vyhovět dřívějším žádostem řady hudebníků, a proto momentálně především komponuje. Pro instrumentalisty, ale i pro sborová tělesa.

Josef Jařab

katedra anglistiky a amerikanistiky
emeritní rektor Univerzity Palackého

S písní se prostě žije lépe, a to ve chvílích smutnějších i veselejších. Vzpomeňme na listopadové dny roku 1989, kdy nás folkaři podpořili v těch dramatických chvílích, kdy jsme se na náměstích po celé zemi prozpívali k víře, že „jednou budem dál.“ Po té naší sametové revoluci jsme se chtěli přiblížit šťastnějšímu světu, který se nám otevřel. Vděčně jsme přijímali nabídky ke spolupráci a výměně studentů i studijních programů. Velkou brzdou pro efektivnější kooperaci byly omezené znalosti cizích jazyků, zejména angličtiny. V tu chvíli se zase ukázalo, že porozumění beze slov pomůže hudba. A tak není překvapivé, že právě tímto mostem jsme se dostali k plodným stykům se školami třeba z Asociace univerzit z amerického středozápadu. A pilířem těchto programů byl a stále je Jan Vičar, který má velkou zásluhu i na tom, že se hudba vrátila do života univerzity.

Alena Burešová

emeritní profesorka
katedry muzikologie

Jana Vičara znám od doby studia, což je téměř padesát let. Proto mohu vzpomínat na jeho studentská léta, kdy se uplatňoval zároveň jako aktivní muzikant v různých hudebních formacích. S nostalgií vzpomínám i na léta asistentká, v nichž Vičar vedle vědecké a pedagogické činnosti byl úspěšným sbormistrem a postupně také respektovaným skladatelem. Za takovou dobu zobrazí kniha života přepestrý mozaiku událostí i zážitků. Kdybych ze všech měla najít nějaký „cantus firmus“, připomněla bych Vičarovu nezdolnou houževnatost, důslednost v práci i v životě, nezáladnost, umění naslouchat, schopnost v získávání spolupracovníků a přátel doma i v zahraničí.

Jan Blüml

katedra
muzikologie

Kdybych měl jmenovat někoho z univerzitních pedagogů, kdo významně přispěl k mé současné šťastné realizaci ve sféře výzkumu populární hudby, byl by tou osobností profesor Jan Vičar. Vzpomínám si, jak jsem jej kdysi požádal o radu ve věci volby diplomního tématu. Inspirován právě přednáškou s vážnohudebním námětem, rozhodl jsem se opustit dosavadní „popové“ směřování ve prospěch „vyšších“ umění. Monumentálnímu nápadu však profesor Vičar nakloněn nebyl, naopak, jeho rada zněla: setrvat! Snad to bylo i nedůvěrou v opovážlivé snahy rockera narušit hájemství „hudby vyvolených“, doporučení se však ukázalo být v mnoha ohledech konstruktivní a pro budoucí profesní vývoj nesmírně důležité. I později jsem si takových rad u profesora Vičara cenil.

Senát zvolil Milana Koláře znovu děkanem lékařské fakulty

Mikrobiolog Milan Kolář byl v dubnové volbě jediným kandidátem na děkana lékařské fakulty. Do druhého funkčního období jej akademický senát poslal všemi hlasy. Ve volbě hlasovalo 31 z 36 senátorů, pět bylo omluveno.

„Já vám z celého srdce děkuji. Přijímám to s velkou úctou. Jako děkan lékařské fakulty spolu s vámi a celou akademickou obcí udělám všechno pro to, aby naše

fakulta prosperovala,“ řekl Kolář bezprostředně po zvolení.

Mezi Kolářovými vizemi do budoucna se kromě přestěhování děkanátu v jeho kandidátských tezích objevila i myšlenka zavedení systému ocenění pro vyučující. Novinkou bude i příprava akreditace studijního programu Veřejné zdravotnictví v české i anglické verzi.

Do příštích čtyř let děkan nechce nic měnit na finančních mechanismech, ale ani v personálním složení vedení fakulty.

Milan Kolář je 19. děkanem lékařské fakulty od obnovení univerzity v roce 1946. Jeho druhé funkční období bude ohraničeno daty 1. 6. 2015 – 31. 5. 2019. (caf)

Pětinasobná spolupráce s čínskou Soochow University

Zástupci filozofické, přírodovědecké, pedagogické, cyrilometodějské teologické a fakulty tělesné kultury diskutovali o možnostech užší spolupráce s čínskou Soochow University. Reprezentace jedné z nejprestižnějších čínských univerzit vedená Wang Zhuojun, Chairman of University Council v Olomouci navázala na dříve podepsané memorandum o spolupráci. Jednání se týkalo především mobility studentů a výzkumu. (map)

jazykové okénko

Bohemismy ve slovenštině byly od počátku soužití Čechů a Slováků ve společném státě velmi bedlivě sledovány a strážci jazykové kultury slovenštiny je podle možností nahrazovali jinými, „slovenštějšími“ výrazy. Nelze se tomu divit – zejm. za první republiky sice Češi na Slovensko přinášeli mnoho dobrých věcí, ale zároveň mnohdy na slovenštinu pohlíželi jen jako na dialekt češtiny. Obavy Slováků z toho, aby časem nebyli počestěni, nezahnala ani veřejně proklamovaná teze o „jazyku československém“. Dnes je situace trochu jiná – po rozdělení Československa se vztahy Čechů a Slováků pročistily a obavy z „pohlčení“ slovenštiny češtinou vymizely. Výsledkem je, že bohemismy (mj. prostřednictvím médií) pronikají do slovenštiny snad ještě snadněji než dřív.

Mezi velmi frekventované přejímky z češtiny, které si přirozeně osvojují už slovenské děti, patří slova jako *brusliť* (místo slovenského *korčulovať*), *dopis* (místo *list*), *gulička* (místo *gulôčka*), *hranolky* (místo *hranolčeky*), *chytrý* (místo *bystrý*), *kapesník* (místo *vreckovka*), *kelímek* (místo *téglik*), *len klud* (místo *upokoj sa*), *krabica* (místo *škatuľa*), *lízatko* (místo *lízanka*), *mlsný* (místo *maškrtný*), *pomazánka* (místo *nátierka*), *rohlík* (místo *rožok*), *sáčok* (místo *vrecko*), *strúhatko* (místo *strúhadlo*), *vodítko* (vôdzka) nebo *vzpamätať sa* (místo *spamätať sa*). Trvalou součástí běžně mluvené slovenštiny se stala i některá slovní spojení, jejichž předobraz je v češtině (např. *dokážem urobiť* místo slovenštějšího *viem urobiť*, *odraziť sa na cene* místo *prejaviť sa na cene* nebo za *päť minút* místo o *päť minút*). Ve slovenské frazeologii se zabydlely také některé citáty z oblíbených českých filmů a dalších textů – ty se citují v původním, českém znění, např. *Kdepak ty ptáčku hnízdo máš?*; *Kdo umí, ten umí*; *Lepší než drátem do oka*; *Odvolaám, co jsem slíbil, a sľubuji, co jsem odvolal*; *To není jako práce s buzolou*.

Potvrzuje se tedy opět známý fakt, že blízké a navzájem srozumitelné jazyky bývají jeden druhému zdrojem jednak nových a potřebných slov, jednak všelijakých mile ozvláštňujících výrazů. To můžeme ostatně pozorovat i v češtině, v níž funguje několik desítek frekventovaných slovakismů (např. *lyžovačka*, *natěšený*, *protiřecit si*, *středobod* nebo *zaužívaný* či citáty jako *Čo bolo, to bolo...*).

Historie česko-slovenských jazykových kontaktů neskončila rozdělením Československa v r. 1993. Oba jazyky se navzájem ovlivňují dál – Slováci studují a pracují v České republice a na Slovensko proudí čeština hlavně prostřednictvím televize, filmů a novin.

Ondřej Bláha
jazykovědec, FF UP

Autorův pořad *Okolo češtiny* vysílá Český rozhlas Olomouc každé úterý v 9:45 a 14:45.

Novými profesory jsou Dagmar Pospíšilová a Tomáš Grim

Univerzita Palackého má od 1. května dva nové profesory. Jmenovací dekrety pro Dagmar Pospíšilovou a Tomáše Grima nabyly účinnosti bez ohledu na neuskutečněné slavnostní předání. Podepsal je prezident republiky a kontrasignoval předseda vlády.

prof. MUDr. Dagmar Pospíšilová, Ph.D.
(*1956)
zástupkyně přednosty dětské kliniky
lékařské fakulty a fakultní nemocnice
obor: Pediatrie
H index: 14
Články v impaktovaných časopisech: 42
Přehledové články: 40
Počet citací podle SCI: 850

prof. RNDr. Tomáš Grim, Ph.D.
(*1973)
katedra zoologie a ornitologické laboratoře
obor: Zoologie
H index: 20
Počet prací (včetně neimpaktovaných): 70
Počet citací: 1014

Univerzita boduje i v umění

Do financování veřejných vysokých škol se vedle vědeckých a výzkumných výsledků letos poprvé plošně promítnou i výstupy tvůrčí umělecké činnosti. Univerzita Palackého se s 1977 body v Registru uměleckých výstupů (RUV) umístila mezi českými neuměleckými vysokými školami na třetím místě, především díky aktivitám pedagogické a filozofické fakulty.

Počet RUV bodů generuje z pedagogické fakulty 23 autorů se 122 certifikovanými výstupy. Objevily se mezi nimi původní hudební díla, jakými jsou opera La Dafne Tomáše Hanzlíka a Víta Zouhara, ve výtvarném umění získala body mimo jiné autorská výstava Ondřeje Michálka Prints – Stories v Českém centru ve Vídni či prezentace uměleckého díla Vladimíra Havlíka na výstavě Fifth International Artist's Book Exhibition v Szent István Király Múzeum v maďarském Székesfehérváru.

Filozofická fakulta získala 582 RUV bodů za uměleckou činnost několika svých pedagogů, především básníka Radka Malého a autora detektivek Michala Šykory. Za hudební kompozici získali body Marek Kepřt a Jan Vičar.

(map)

Horký a Balůsková univerzitními přeborníky

Dvě stovky studentů, převážně z fakulty tělesné kultury, soupeřily na konci dubna o titul přeborníka Univerzity Palackého. Ti se rekrutovali z hodu diskem a skoku do výšky. Jiří Horký dohodil diskem na 48,22 metru, Adéla Balůsková zdolala laťku ve výšce 163 centimetrů. Na oba čekala Cena děkana.

(caf)

Literární soutěž ocenila devět nejlepších tvůrců

Jako jeden z nejsilnějších se ukázal 21. ročník Literární soutěže Univerzity Palackého. Devět nejlepších tvůrců na počátku května obdrželo ve třech kategoriích finanční odměny, další čtyři získali čestná uznání.

Literární soutěže Univerzity Palackého se letos účastnilo 99 prací. V kategorii Poezie zvítězila Jana Hrbáčková, v próze Alena Hesová a nejlepší fejeton napsal Jiří Klábál.

(map)

objev

Zooložka proniká do „řeči“ nosorožců

Poznatky by mohly přispět k záchraně ohrožených druhů

text: Martina Šaradínová | foto: Ivana Cinková

Ivana Cinková tráví měsíce ve volné přírodě v Africe či v zoo. Nosorožce stopuje, přenáší jejich trus, nahrává jejich hlasy a sleduje jejich reakce na pořízené playbacky. Výsledky publikuje v prestižních odborných časopisech.

„O komunikaci těchto zvířat se donedávna skoro nic nevědělo. Právě nosorožci tuponosí a Cottonovi ale mají ze všech šesti druhů nosorožců nejvyvinutější sociální systém. Mají poměrně rozsáhlý hlasový repertoár a je pro ně důležitá čichová komunikace – samci si značí teritorium močí a trusem. Proto jsem se problematikou sociálního chování a komunikace nosorožců začala již před deseti lety zabývat a splnila si tak svůj dětský sen,“ uvedla Cinková.

Při bádání vycházela z toho, že tyto dva druhy nosorožců jako jediné používají kontaktní hlasy. Zvířata je užívají nejčastěji k pozdravu při setkání jedinců z různých skupin nebo se jimi navzájem volají, když se ztratí. „Tyto kontaktní hlasy jsme s kolegy analyzovali, abychom poznali, jaké informace si takto nosorožci sdělují. Zjistili jsme, že pouze na základě hlasu je možné s velkou pravděpodobností určit identitu komunikujícího jedince. Hlasy dospělých samců by mohly obsahovat informace o jejich dominantním nebo submisivním postavení. Liší se hlasy u mladých a starších zvířat. Na základě hlasu lze zjistit, zda je zvíře izolované, nebo je se svou skupinou,“ prozradila vědkyně.

Nosorožcům pouštěla playbacky

Druhým krokem pak byly experimenty s playbacky nosorožců. Jednatřicetiletá

studentka doktorského studia je nahrávala především v zoo a pak je ve volné přírodě zvířatům pouštěla. „Nejintenzivněji reagovali teritoriální samci. Běželi k reproduktoři, označovali si teritorium, snažili se najít zvíře, které mělo hlas vydávat. Je z toho patrné, že hlasy stimulují jejich sociální chování,“ vysvětlila Cinková.

Obdobně získávají nosorožci podněty i čichem, který mají na rozdíl od zraku velmi vyvinutý. „Vyprazdňují se na společných hnojištích, čichají k trusu. Nevědělo se, zda tak zjišťují nějaké informace. Proto jsem dělala pokusy s trusem, kdy jsem na jejich hnojiště dala trus cizího nosorožce, jestli budou reagovat. Největší odezvu to opět mělo u samců. Běhali okolo a trus přeznačovali,“ doplnila Cinková.

Recept na reprodukci v zajetí?

Právě tyto poznatky o hlasové a čichové komunikaci mohou hrát důležitou roli při chovu nosorožců v zoologických zahradách. V zajetí se totiž špatně rozmnožují a důvody nejsou přesně známy. Podle Cinkové může být jedním z nich právě jejich potřeba sociální komunikace. V zoo ale žijí v malých skupinách a dostávají málo sociálních podnětů.

„Doufáme, že by mohlo pomoci to, že by se jim dodávaly podněty prostřednictvím playbacků nebo signálů v moči či trusu. Mohli bychom je tím stimulovat. Podobně to funguje u některých domácích zvířat,“ uvedla vědkyně, která výsledky své práce letos publikovala v časopise *Animal Cognition*. Nejnovější článek čeká na posouzení v dalším z prestižních časopisů.

Na další výpravu do Afriky se zooložka chystá v příštím roce. Tlustokožcům prý už rozumí, ostatně nahrála stovky jejich hlasových projevů. „Viděla jsem, jak reagují, ty zvuky už mám v hlavě. Když člověk nosorožce pozná blíže, zjistí, že jsou to velmi roztomilá zvířata,“ uvedla zooložka.

Na potvrzení hypotézy je nejvyšší čas. Na světě žije už jen pět jedinců nosorožců Cottonových. Čtyři byli v roce 2009 přestěhováni ze Dvora Králové do Keni, nyní tam žijí pouze dvě samice a jeden samec. Dvě samice jsou ve Dvoře Králové a v safari parku v San Diegu. Žádné z těchto zvířat už ale není schopné přirozené reprodukce. Nosorožců tuponosých žije kolem 20 tisíc, ohrožují je ale nájezdy pytláků. Jen za poslední tři roky ubili zhruba tři tisíce zvířat.

Porozumět hlasové i čichové komunikaci nosorožců tuponosých a Cottonových, kterých žije už jen posledních pět jedinců. To je hlavní cíl zooložky Ivany Cinkové z přírodovědecké fakulty. Poznatky chce využít pro záchranu těchto silně ohrožených druhů.

Sportovní den
13. května 2015

foto:
Vladislav Galgonek
Milada Hronová
Vělna Mazochová
Pavel Konečný

Bohuslav Melichar poprvé prvním autorem v The Lancet Oncology

Přednosta Onkologické kliniky Fakultní nemocnice Olomouc Bohuslav Melichar publikoval se svými kolegy závěry klinické studie buněčného inhibitoru alisertib v The Lancet Oncology s impakt faktorem 24,725. Výsledky dávají naději zejména pacientkám s rakovinou prsu.

V odborném článku je profesor Melichar uveden na prvním místě a je to poprvé, kdy je na prestižní první pozici v tomto časopisu uveden olomoucký vědec. Zkoumaný alisertib je inhibitorom aurora A kinázy. Laicky řečeno, brzdí enzym, který řídí dělení rakovinné buňky.

„Je to enzym, který hraje klíčovou roli v kontrole buněčného cyklu. Řada nádorů má vysokou expresi tohoto enzymu. Alisertib jej inhibuje a tím způsobí buněčnou smrt. Je to cytotoxický, ale velmi cílený lék, který má jen mírné vedlejší účinky,“ potvrdil Melichar. Zároveň ale doplnil, že vývoj alisertibu ve schvá-

lené léčivo bude trvat ještě několik let a vyžádá si náklady až kolem jedné miliardy amerických dolarů. „Teď se začnou studovat kombinace, které se pak použijí v léčbě,“ uvedl.

V Olomouci trvala klinická studie tři roky. „Spolupracovali jsme s kolegy ze Spojených států, Francie a Polska. U nás jsme ale měli největší nábor pacientů. Léčbu jsme nabídli sedmadvaceti pacientům s různými nádory, zejména ženám s karcinomem prsu. I řada pacientek, které už alisertib neužívají, stále žijí. Máme i pacientku, která byla ve studii po selhání několika linií chemoterapií, dokonce chodí do práce a normálně funguje,“ řekl Melichar.

Alisertib má podle přednosta slibné výsledky i v léčbě malobuněčného karcinomu plic. „Méně účinný je na karcinom žaludku nebo u nádorů hlavy a krku. A neosvědčil se to u nemalobuněčného karcinomu plic,“ popsal Melichar.

Studie se zúčastnilo na celém světě 249 pacientů. Spolu s Melicharem je pod textem z Česka podepsána i Radka Obermannová z Brna a Petr Zatloukal z Prahy, který v průběhu studie zemřel.

„Na výzkumu mi přináší největší radost, že to lidem reálně pomáhá. Na druhém místě je i to, že díky němu není naše pracoviště přehlédnutelné, že náš obor je na světové špici a v rámci republiky je onkologie na vysoké úrovni,“ přiznal Melichar.

Samotný článek vznikl 18 měsíců a za jeho vznikem stojí Melicharův poster na konferenci v Chicagu, který zaujal jednoho z redaktorů The Lancet Oncology. Patrně nejprestižnější odborný lékařský časopis The Lancet byl založen v Anglii v roce 1823 a publikovat v něm nebo v dceřiných oborově zaměřených časopisech, jako je The Lancet Oncology, je skutečná čest. (caf)

V kreativní studentské soutěži obsadil stříbrnou příčku reprezentant olomouckých práv

Doktorand právnické fakulty Vojtěch Příkopa obsadil druhé místo v celorepublikové soutěži studentů práv o nejlepší článek s právní tematikou. Výsledky byly vyhlášeny na slavnostním galavečeru dvoudenního kongresu Právní prostor 2015 v Seči u Chrudimi.

Soutěž Ukaž svou kreativitu! nabídla studentům inspirativní prostor pro zpracování netradičních právních témat. V konkurenci patnácti studentů z celé republiky zaujal Příkopa článkem s výchozí otázkou – má senátor při projednávání přestupku Senátem právo na spravedlivý proces?

„Ve své práci jsem se zabýval garancí práva ve světle aktuálního rozhodnutí Ústavního soudu, které se právě touto problematikou zabývá. Jedná se o krátkou polemiku s tímto rozhodnutím, jelikož jsem toho názoru, že Ústavní soud nerozhodl v souladu s rozhodovací praxí Evropského soudu pro

lidská práva a také se závěry právní vědy,“ nastínil obsah svého článku Příkopa.

Druhé místo je pro něj motivací pro další studium i práci advokátního koncipienta. „Primárně mne ale těší, že jsem byl důstojným reprezentantem své alma mater a je to i ocenění mé snahy v rámci doktorského studia. Chtěl bych zároveň poděkovat svému školiteli profesorovi Vladimíru Sládečkovi, který mě na dané rozhodnutí Ústavního soudu upozornil,“ uvedl Příkopa, který je ve třetím ročníku doktorského studijního programu Správní právo.

Porota hodnotila 15 textů, které do soutěže zaslali studenti pražské, brněnské, plzeňské a olomoucké právnické fakulty. (mav)

Vítězství z New Yorku: simulované jednání OSN zvládli nejlépe olomoučtí studenti

Studenti katedry politologie a evropských studií Klára Fedorucová, Jan Šmíd a Jan Pecháček připsali Univerzitě Palackého fenomenální vítězství. Na prestižní konferenci National Model United Nations simulující jednání Organizace spojených národů (OSN) obhájili v New Yorku loňské vítězství. V tvrdém diplomatickém vyjednávání lobovali za Řecko.

„V konkurenci tří tisíců delegátů z celého světa se našim studentům i letos podařilo obhájit stoprocentní úspěch za esej na předem zadaná témata, k nimž musí vyhledat pozici Řecka a jeho zájmy pak obhajovat. Ze dvou výzkumných reportů, které posílají studenti organizaci ještě před zahájením konference, byly totiž oba oceněny nejvyšší cenou. Navíc z nich jako z jediných bylo citováno na zahajovacím ceremoniálu,

lu,“ shrnula úspěšnou misi tři posluchačů katedry politologie a evropských studií jejich pedagožka Ivana Častulíková.

Za výbornou práci v komisích valného shromáždění, v nichž olomoučtí studenti řešili rozvojová a peacekeepingová témata, byli posluchači Univerzity Palackého jmenováni v OSN i Honorable Mentioned Delegation.

Univerzita Palackého je podle Častulíkové jedinou českou univerzitou, která se tohoto prestižního mítinku účastní a také jedinou, která model OSN prostřednictvím kurzu vyučuje.

Studenti získali za své působení v komisích tři ceny a dvě za Position Papers. Stali se tak součástí patnácti procent hodnocených delegací. Na závěrečném ceremoniálu patřili k těm nejlepším.

„Pro mne byla tato konference neopakovatelným zážitkem. Jsem ráda, že jsem dostala možnost se jí účastnit. New York je úžasné město,“ uvedla za studenty Klára Fedorucová. Společně s Janem Šmídem a Janem Pecháčkem zastupovali zemi, která se nachází ve složité situaci a prestižní jednání hodnotí jako obrovskou životní zkušenost. (may)

Cena Mezinárodního olympijského výboru pro Rostislava Švácha za Naprej!

Historik architektury Rostislav Švácha, vedoucí katedry dějin umění, zmapoval s dalšími sedmi autory víc než čtyř set letou historii české sportovní architektury. Za knihu Naprej! (Česká sportovní architektura

1567–2012), která vyšla před třemi lety, získal před nedávnem cenu Sport a umění Mezinárodního olympijského výboru.

Publikace Naprej! se zaměřuje na sportoviště a další místa, která od 16. století sloužila v českých zemích k tělovýchovnému využití. Jedná se o vůbec první dílo svého druhu, které kdy stvořil český historik architektury. Mezi zhruba šedesátkou staveb naleznou čtenáři jízdnárny, stadiony, ale také golfové hřiště, cyklostezky, fit centra nebo střelnice či loděnice.

„Cenu jsem získal nejen za knihu, ale i za snahu naplnit vizi Českého olympijského výboru, již je sdružovat kulturu a sport. Velmi si toho vážím. Jsem vlastně až dojatý zájmem olympioniků o naši práci. Dávají nám tím totiž najevo, že dějiny umění jsou

schopny plnit společenský úkol, že jsou užitečné,“ uvedl Švácha.

V tom, že kniha vůbec vznikla, sehrál podle Šváchy klíčovou roli předseda Českého olympijského výboru Jiří Kejval. Právě jej totiž napadlo, že by mohla vyjít publikace o sportovních stavbách. Původně však mělo jít o přehled současné sportovní architektury. Vzhledem k tomu, že takových staveb však v Česku moc není, zmapoval Švácha sportovní stavby od renesance. (map)

Jméno publikace Naprej! vzniklo podle historika umění Miroslava Tyrše, který prohlásil: Napři! Snaž se překonat odpor! Kniha vyšla k 150. výročí založení Sokola a olympiády v Londýně.

Ať žije král!

Pátý obnovený majáles trval letos pět dnů

Rachot. Rytmus bubnů a píšťalek občas rozřízne ostrý ryk sirény, pokřiky. „Ať žije Univerzita Palackého!“ „Ať žije majáles!“ ozývá se z amplionu. Rozveselení studenti táhnou městem. Policie zastavila tramvaje – jde průvod plný masek v čele s bubenkou a žongléry. Lidé vykukují z oken. I jejich ústa se roztahují k úsměvu. A svítí slunce. Na pravý studentský majáles...

Jen co průvod dorazí na Horní náměstí, vyhoupe se na podium dosluhující král Jaromír 99 s příjmením Švejdlík a usměvavý

mladík Richard Hála, obklopeni představiteli místní politiky a rektorem.

Hudebník skupiny Priessnitz má kralování předat kanoistovi. Hála napřed dostane plášť, pak hermelín a od rektora Jaroslava Millera žezlo. „Minulý rok jsme zvolili moudrého, zkušeného umělce a barda, letos, jak vidíte, krásného, mladého, dynamického sportovce. Richarde, doufám, že nám budeš vládnout spravedlivě,“ řekl Miller.

Už chybí jenom koruna. Hála poklekne. „Děkuji za důvěru, že jsem tady mohl kra-

lovat, bylo to krásné. Myslím, že tento rok bude o sportu, takže: Sportu zdar a ať žije Richard první!“ Zvolal Švejdlík poté, co korunu usadil novému králi. Když ji předával, podotkl, že mu byla malá, a tak se jí celkem rád zbavuje.

Král se obrací k davu. „Doufám, že se pod mým vedením stanete všichni kanoisty,“ řekl svým veselým poddaným Richard I. Nasedl do rikši a obklopen studenty vyrazil slavit jaro, mládí a krásy studentského života na Korunní pevnůstku.

Richard Hála (*1992)

Člen SK UP Olomouc, český reprezentant v kanoistice. Loni byl vyhlášen sportovcem Olomoucka. Dvojnásobný mistr světa v hlídkách (štafetě) na divoké vodě, bronzový na MS jednotlivců. Necelý rok byl i studentem fakulty tělesné kultury. „Studium a vrcholový sport se nedaly skloubit. Navíc jsem zjistil, že rekreologie pro mě není.“ Je zdravotním asistentem, v budoucnu by byl nejraději záchranářem.

Hodinový král

„Nevěděl jsem přesně, o co se jedná, tak mě majáles zajímal,“ přiznal Hála o týden později. Králem se stal také proto, že měl zrovna volno, tedy neměl žádný závod ani soustředění. Květen je ale pro něj kritický, protože musí zvládnout šest nominačních závodů na mistrovství světa.

„Byl jsem rád, že jsem to stihnul, ráno jsem dělal zkoušky na kamion, tak jsem musel popohnat i komisaře,“ popsal Hála své majálesové dopoledne. Z rodného Veselí na Moravě dorazil rovnou na pracovní oběd s rektorem a Jaromírem Švejdíkem, kde dostal královskou instruktaž. „Nikdy jsem na majálesu nebyl, na náměstí to bylo zajímavé,“ podotkl Hála. A jízda rikšou jej skutečně bavila.

Teprve na pevnůstce si uvědomil, o jak velkou akci se jedná. „Dvě stage a hromada lidí, to mě překvapilo,“ komentoval. Po hodnocení masek a prohlídce Pevnosti poznání se král přestrojen do civilu v podvečer vrátil do Veselí. „Musel jsem, přítelkyně měla koncert, na kterém jsem nemohl chybět,“ vysvětlil.

Jak dodal, koruna byla celkem nepohodlná a hermelín mu pořád padal, ale majálesem byl nadšen.

Nejlepší maska pátého majálesu: Bylo nás pět

Moderátorem majálesu byl jako v minulých letech Daniel Kunz. „Řekl bych, že průvod byl letos dokonce lepší než loni. Více lidí a více to odsýpalo,“ rozhodl po příchodu na Korunní pevnůstku. Ta byla hlavním místem oslav. A kapely tam vyhrávaly až do noci.

V jeho čele nesli maskota majálesu narvala studenti anglické a japonské filologie Adrian Szabó a Michaela Pokorná. „Byl docela těžký, museli jsme se střídát,“ tvrdil s úsměvem Szabó a vzhledem k použitému materiálu bylo zřejmé, že je to ryze majálesové prohlášení.

Už při prvních tónech kapely Come and Play začalo hodnocení masek. Posuzovali je oba králové a předseda akademického senátu Jiří Langer. „Hele, potřebujeme tam nějakou ženskou, nemohl bys být za tygřicí?“ přemlouval mladíka v tygřím kožichu Švejdík. Ten se ale nedal. „Tygra jsem uhájil. Nepřekecali mě, jsem tygr!“ prohlásil Jiří Hrabina, který žije v Olomouci, ale studoval průmyslový design ve Zlíně. „Průvod vycházel z míst, kde bydlím, kožich jsem měl ve skříni, tak jsem se přidal,“ objasnil Hrabina.

Porotci se na vítězné masce jednoznačně shodli – Bylo nás pět v podání čtyř studentů výtvarné výchovy. Pátého nesli na nosítkách. Petr Bajza byl však jen poloviční.

„Habrováci ho sejmuli,“ vysvětlovali čtyři pozůstalí. Byl to jejich třetí majáles a druhá výhra v soutěži masek. „Děláme to kvůli srandě,“ přiznal Čenda Jirsák, ve skutečnosti David Bartoš.

Román Karla Poláčka znají z televizního zpracování nebo z audio poslechu. „Já jsem to i četl,“ dodal Zilvar z chudobince neboli Ondřej Maslák. Za ědu Kemlika byl převlečen Dominik Tyl a postavu Antonína Bejvala vzal na sebe Rostislav Pospíšil. Spolu s nimi si na hradebním vale užívaly sluníčka i spolužačky. „To je Rampapurda,“ ukazoval na jednu z nich převlečený Bejval.

Téměř prvorepublikové oblečení na sobě měli z rodinného šatníku. Jen Tyl si kostým koupil ráno v second handu za 39 korun.

Majálesová vzpomínka

Programová nabídka majálesu měla více než sto položek a množství aktivit v Bezručových sadech bylo nepřehledné.

Zcela poprvé si majáles užívali studenti chemie a žurnalistiky Sebastian Reichel, Romana Machníková, Martin Boček a Lucie Frydrychová. „Průvod byl výborný. Sami jsme měli jen takové pseudomasky, protože jsme se rozhodli včera na poslední chvíli,“ objasnila Frydrychová. Majáles si chtěli užít, co to půjde. „Ale až do rána ne, to máme laborky,“ zdůraznil Reichel.

Kdo vyrazil do parku, mohl si nechat vyplnit majálesový index. „Na každém stánku sbíráme nějaké úkoly, pak bude slosování,“ tvrdila Zuzana Matoušková z pedagogické fakulty, když do indexu dostala další razítko. Právnické a historické otázky, které měla za sebou, prý nebyly těžké. „Je to uzpůsobené tomu, abychom měli šanci uspět. Baví nás to,“ podělila se o radost.

Studentka španělštiny Klára Vychopeňová si nechala dlaň pomalovat hennou. „Ono to ztvrdne a bude to jak uschlý bahno, pak to normálně oloupeš a zůstane ti tam jenom ten pigment. Teď musíš tak dvacet minut dávat pozor, ať se ti to nerozmaže,“ nabádal mladík, který jí právě ozdobil dlaň.

„Na dlani to prý vydrží déle než na hřbetu ruky. Dva až tři týdny. Jako vzpomínka

na majáles je to hezké,“ zhodnotila Vychopeňová.

Radost z pohybu

Na majálesu se i sportovalo. Dalo se vypůjčit dvojkolo nebo na čas běžet do 110 schodů pod vilou Primavesi. Nejrychleji je nahoru a dolů zdolal Matěj Žlutíř z pedagogické fakulty s časem 38,32 sekundy.

Vyběhl si je i běžecký rekordman David Pelíšek. Skončil třetí se sekundovou ztrátou. „Ten seběh je o zabití,“ řekl Pelíšek na adresu vlhkého schodiště. „Schody neběhám nikdy. Není to součást mého tréninku, na půlmara-ton to nemá význam, je to spíš silová záležitost a pro mě majálesové zpestření,“ dodal.

Mezi stromy provaz, na něm student anglické filologie Tomáš Roztočil. (Takže ne provaz, slackline.) „Chodím půl roku, začal jsem na podzim. Musí se to pořádkem zkusit, je to nejlepší věc na vyčištění hlavy. Kvůli koncentraci se nedá myslet na nic jiného než na tu chůzi. A posiluje to zádové svaly,“ vysvětlil. Slackline patří do komunitní parkové kultury, která se v Olomouci rozmáhá. Slacklineři se setkávají prakticky denně v Čechových sadech.

Nad schody vedoucími z parkánových zahrad někdo visí na provaze. (Tentokrát je to provaz.) Studentka biologie Barbora Nováková využila možnosti vyzkoušet si slánění. „Je to už podruhé, baví mě to,“ prohlásila. Pro ni majáles teprve začínal. Měla v plánu obejít celý park a zakončit ho na pevnůstce. Jen to rektorské volno by se jí hodilo spíše až další den. Ale to asi všem.

Pátý majáles Ondřeje Martínka

Za oživením studentských majálesů na univerzitě stojí Ondřej Martínek. Pětku letos využil dokonale, hlavní oslavy se konaly 5. 5. na pěti místech a majáles trval pět dní.

„V době mezi studentskými majálesy existoval v Olomouci komerční majáles. Se vstupným a v úvahu bral hlavně výtoč piva. Studenti na něm nijak neparticipovali. Hlavně ne dramaturgicky ani jinak,“ uvedl Martínek, absolvent žurnalistiky a dnes pracovník univerzitního oddělení komunikace.

Jako koordinátor kolem sebe seskupil asi padesát studentů, kteří majáles připravovali. V hlavním dni oslav čítal štáb stovku lidí. „Asi třetina z nich zažila i loňský majáles, většina jej ale chystala poprvé,“ řekl.

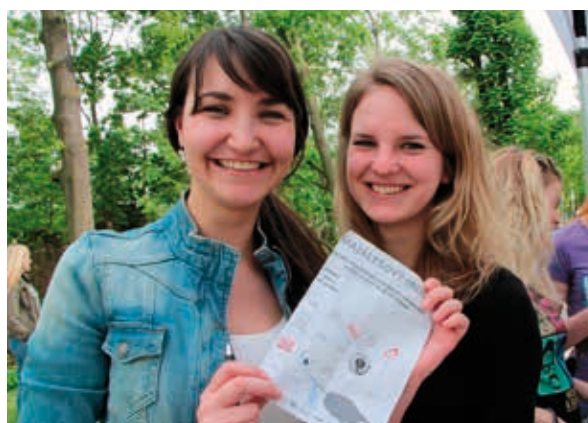
Poslední studentský majáles ze svých studií si pamatuje jen matně – koncert Mig 21 na louce, kde dnes stojí přírodovědecká fakulta. „Kapely k majálesu patří, máme je i my. Komerční ročníky ale neměly krále ani průvod, ani doprovodný program. Pro mě je dnes víc majálesem to, co se děje v parku než na pevnůstce,“ poznamenal Martínek.

Podle něj olomoucký majáles vybočuje z většiny českých majálesů, protože je bez vstupného a pro širokou veřejnost. „Propojuje město a univerzitu,“ zdůraznil.

Majáles má i sociální rozměr – pro onkologické sdružení Šance vybral dvacet tisíc korun.

A jaký bude šestý majáles? Jaký si ho studenti udělají.

rozhovor

text: Jaroslav Franc, Vělena Mazochová
foto: Jaroslav Franc, Vělena Mazochová, Michal Zapletal

„Chceme-li poznávat jiná náboženství, musíme nejdříve poznat naše vlastní“

Rozhovor
s Michaelem
Weningerem,
členem Papežské
rady pro
mezináboženský
dialog. Jeho
zájem zahrnuje
na 70 milionů
muslimů.

Mons. Michael Heinrich Weninger (* 1951)
pochází z Rakouska a je knězem římskokatolické církve ve vídeňské arcidiecézi. Zároveň se věnuje diplomacii a je historicky prvním rakouským velvyslancem v dějinách, který byl vysvěcen na římskokatolického kněze. Dlouhodobě se zabývá studiem různých náboženství, církví a etnik, což jej dovedlo až do Říma, kde pracuje jako jeden z členů Papežské rady pro mezináboženský dialog. Konkrétně má za úkol vést dialog s islámem a s islámskými tradicemi v Evropě, na Kavkaze, Střední Asii a ve všech zemích Latinské a Jižní Ameriky.

Otázku možnosti pokojného soužití islámu a evropské kultury otevřela debata předních zahraničních a českých odborníků, kteří se v březnu sjeli do Olomouce na mezinárodní konferenci Evropa a islám. Jedním z hlavních hostů výjimečného setkání byl člen Papežské rady pro mezináboženský dialog Michael Weninger. Klíčová otázka jeho přednášky zněla, jak zůstat muslimem a stát se Evropanem?

— Jak to máme chápat? Dává si nyní křesťanství za cíl pomáhat muslimům v Evropě v tom, aby mohli zůstat muslimy a zároveň se integrovali do evropské společnosti?

Svoboda vyznání je jedním ze základních lidských práv. Všichni, buddhisté, hinduisté, křesťané či muslimové, mají právo vyznávat svou víru. Nikdo nemůže po muslimech chtít, aby přestali vyznávat islám, praktikující muslim však v Evropě zároveň naráží na specifické politické a společenské tradice. Naprostá většina Evropanů se hlásí ke křesťanství se všemi pozitivy i negativy, která dvoutisíciletou historii tohoto vyznání na starém kontinentě provázejí. Evropa proto musí hájit lidská práva a svobodu vyznání, do čehož samozřejmě spadá i vyznání muslimů. Ale praktikování všech náboženství musí respektovat místní politický a společenský kontext. Co se týče islámu, v Evropě se setkáváme se všemi možnými verzemi a praktikami, jaké si jen dokážete představit.

— V Evropě ale neexistuje organizace zastřešující všechny tyto rozdílné muslimské komunity.

Ano, přesně tak. Důvodem je mimo jiné to, že neexistuje jeden islám – neexistuje sjednocující platforma a jednotná pravidla pro

všechny muslimské komunity po celém světě. Do Evropy proto s muslimy z mnoha odlišných prostředí přicházejí i rozdílné společenské a kulturní zvyky. My bychom se měli snažit se všemi těmito skupinami vést dialog.

— Je důvodem stále většího pronikání islámu do Evropy sekularizační proces v evropských zemích? Jinými slovy, lze současnou Evropu stále považovat za křesťanský kontinent?

To jsou dvě odlišné otázky. Nelze pochybovat o tom, že Evropa má hluboké křesťanské kořeny. Podíváte-li se z okna, uvidíte všude věže kostelů, všechny ty úchvatné baziliky a katedrály, kláštery a opatství. Všechny vědní obory jsou ovlivněné křesťanstvím, stejně jako se tímto náboženstvím inspirovalo umění. Evropa je zkrátka křesťanským kontinentem, ovšem je zcela logické, že během dvou tisíc let se zde objevovaly i další koncepty víry. I samotné křesťanství se během doby dynamicky vyvíjelo, jedná se o neustálý proces.

Přesto šíření islámu Evropou nelze vidět jako důsledek sekularizmu. Evropští muslimové představují relativně nový fenomén, přestože zde muslimové žili a praktikovali islám po staletí. Nicméně od šedesátých let dvacátého století začali do mnoha evropských zemí přicházet „gastarbeiteři“, kteří do značné míry pocházeli z muslimských států. Mnoho z nich se v Evropě usadilo natrvalo, přivedlo sem rodiny, vstoupilo do manželského svazku a mělo děti. S každým dalším rokem těchto příchozích přibývalo a jejich počet tak vytrvale narůstal – s křesťanským sekularismem to přitom nemělo nic společného. Navíc sekularismus není pouze výsadou křesťanství, ale setkáváme se s ním i u muslimských komunit. →

Papežská rada pro mezináboženský dialog – Pontificium Consilium pro Dialogo Inter Religiones (PCID) koordinuje aktivity římské kurie v dialogu s ostatními náboženstvími. Nejvyšším představitelem Papežské rady je předseda, jímž je v současnosti francouzský kardinál Jean-Louis Tauran. „Její založení bylo přímým vyústěním Druhého vatikánského koncilu s hlavním cílem vést teologický dialog se světovými náboženstvími. Mezi její členy patří několik římskokatolických kněží, jeden laik – mimochodem velmi milá italská dáma, jež má na starost nová náboženská hnutí, sekty a obdobné fenomény – dále jeden kněz z Indie, jenž se věnuje buddhismu, jeden ze Srí Lanky, který se zabývá dialogem s hinduismem, a jeden z Nigérie, který má na starosti vztahy s tradičními lidovými a přírodními náboženstvími na jih od Sahary. Za dialog s islámem zodpovídají tři kněží, kteří mají na starosti muslimy v Indonésii a v celé jihovýchodní Asii, na Středním východě. A pak tu jsem já s téměř 70 muslimskými zeměmi.“

„Podávat svědectví o vlastní víře je v souladu s tím, co po nás Bůh chce, abychom se vydali do světa, kázali a šířili slovo boží a obraceli lidi ke křesťanství. Mezináboženský dialog tuto činnost nevylučuje, musí ale probíhat nenuceně. Musíte nebo můžete nabízet a vaše nabídka může být přijata nebo odmítnuta. Pokud ale nikdy ne-nabídnete, nebude co přijímat ani odmítat. Mezináboženský dialog zahrnuje i misionářskou činnost a nevylučuje šíření evangelia a vlastní víry.“

„Papežská rada je poměrně malou institucí, ovšem o to výkonnější – jelikož nemusíme řešit spousty administrativních úkonů, dokážeme efektivně spolupracovat se všemi delegacemi, jež do Říma přicházejí. Zároveň samozřejmě vyrazíme s našimi delegacemi do celého světa, protože dialog nelze vést pouze za vlastním stolem.“

Role univerzit je zásadní

— Jaké jsou priority Papežské rady pro mezináboženský dialog ve vztahu k islámu?

Hlavní náplní naší práce je vést teologický dialog se světovými náboženstvími, přičemž úzce spolupracujeme se Státním sekretariátem Svatého stolce, jenž má zase na starost politický dialog. Nicméně je zřejmé, že při debatě s islámem nelze politiku od teologie dost dobře oddělit. Máme blízké vztahy se všemi verzemi tohoto náboženství i s jednotlivými muslimy. To znamená vedení dialogu se šiiti, sunnity, wahhábisty či salafisty. V této komunikaci přitom existují dva odlišné proudy – institucionalizovaný dialog, kde dlouhodobě diskutujeme se stejnými partnery, významnými imámy, ajatolláhy, světově uznávanými učenými a univerzitními profesory. S těmito kolegy se pravidelně každý rok setkáváme, jednou přijíždějí jejich delegace do Říma a další rok vysíláme my delegace na setkání do Íránu, Sýrie, Saudské Arábie či dalších míst, odkud tito partneři pocházejí. Na druhé straně stojí individuální dialog, během něhož se řeší lokální záležitosti se zástupci islámských komunit či institucí v Evropě. Někdy do Říma přicházejí delegace zejména proto, že chtějí vidět, jak funguje římskokatolická církev v tomto městě, a samozřejmě se chtějí setkat se Svatým otcem. Během našich setkání a společných diskuzí pokrýváme širokou řadu témat v odlišných kontextech a celkově lze říci, že předmětem náboženského dialogu může být cokoli včetně každodenních událostí v běžném životě.

— Jakou roli hrají v mezináboženském dialogu univerzity?

Naprosto zásadní. Akademická i vědecká obec představují nedílnou součást tohoto mezináboženského dialogu. Univerzitní prostředí je pro tento druh komunikace klíčové. Na druhou stranu mezináboženský dialog probíhá i v každodenním životě, všude tam, kde se setkávají lidé různého vyznání. Když ve vašem městě, ve vaší čtvrti nebo ulici žijí například muslimové nebo buddhisté, je zřejmé, že se s nimi budete potkávat a budete komunikovat. A každé takové setkání vyznavačů odlišných vyznání lze považovat za mezináboženský dialog. Bavíme-li se ovšem specificky o teologických rozpravách vedených učenými a dalšími odborníky na daná témata, odehrávají se z velké části na akademické půdě. Koneckonců úžasná olomoucká konference toho byla typickým příkladem.

— Koho lze v současnosti považovat za partnery v dialogu s obrovským světem islámu z pohledu Papežské rady? Známe káhirskou univerzitu Al-Azhar, avšak existují zcela jistě i další...

Papežská rada komunikuje se všemi důležitými představiteli islámského světa. Udržíme kontakty se všemi hlavními odnožemi islámu a jejich zástupci jsou v kontaktu s námi, ať už mluvíme o univerzitě v Káhiře, o Chomejního teologickém institutu v íránském Qomu nebo partnerech v Damašku. Z pohledu olomoucké fakulty a univerzity existuje mnoho akademických institucí, s nimiž byste

měli jednat – jiné české a evropské univerzity, ústavy orientálních studií, případně i islámští teologové působící v Evropě. Pak existuje spousta univerzit v muslimských zemích. Zkrátka z akademického hlediska najdete celou řadu významných institucí světového významu, s nimiž by stálo za to být v kontaktu a rozvíjet plodný dialog.

Islám není synonymem terorismu

— **Pravděpodobně nejpálčivější otázkou současnosti v souvislosti s islámem, zejména jak jej zobrazují média, je spojení této víry s terorismem. Jak dokáže mezináboženský dialog přispět k řešení tohoto problému?**

Islámský terorismus představuje komplexní problém, přičemž každodenní zprávy o hrůzných činech teroristů v médiích vytvářejí obraz, jenž logicky není pozitivní. Zprávy o zabití nevinných křesťanů a muslimů, o vypalování kostelů, sebevražedných útočnicích staví islám do negativního světla. A to vše má samozřejmě vliv na obyvatele Evropy, kteří sledují televizi a čtou noviny. Tyto hrozné činy ale nereprezentují islám jako takový, většina

muslimů jsou mírumilovní lidé, kteří chtějí žít normální a poklidný život. Z politického hlediska, z hlediska vztahů mezi jednotlivými zeměmi a zájmů světových velmocí je nutné na celou problematiku nahlížet komplexně, chceme-li současnou situaci zlepšit. Papežská rada se v tomto ohledu snaží poukazovat na pozitivní aspekty dalších náboženství a zdůrazňovat, jakou pozitivní roli mohou hrát ve společnosti. Proto se snažíme pomáhat zástupcům všech vyznání, kteří jsou ochotni podílet se na vytváření stabilních a prosperujících společností, v nichž vedle sebe žijí v míru lidé vyznávající odlišná náboženství. Děláme tedy, co můžeme a co je v naší kompetenci, nicméně mezinárodní vztahy na politické úrovni jsou mimo naše pole působnosti a možnosti. Přesto se snažíme přispět k řešení nebo předcházení problémů, kdykoliv a kdekoli je to možné.

— **Pro lidi, kteří sledují zprávy v televizi, v novinách nebo na internetu, je těžké rozeznat hranici mezi islámským terorismem a skutečným islámem. Jak se v tom mají vyznat?**

Co je pravý islám? Co je pravé křesťanství? Pravý islám neexistuje. Máme k dis-

pozici korán, hadísy a sunnu, ale všechny tyto svaté texty se musí nějak interpretovat, aby se šířily náboženské ideje a pravá podstata víry. Nicméně jde především o to, jak každý člověk to či ono vyznání praktikuje. Stejně jako v křesťanství i zde existuje celá řada odnoží a odlišných verzí islámu, stejně jako v křesťanství i zde máme silně věřící, kteří jsou ortodoxními vyznavači, a ty, kteří za celý život viděli kostel nebo mešitu pouze zvenku. Existují muslimové, kteří pravidelně navštěvují mešitu, kteří se modlí pětkrát denně, ale pak zde jsou i tací, kteří to nedělají. Tak to zkrátka v životě a v různých oblastech chodí.

— **Ne všichni jsou obeznámeni s učním pravého islámu. Jak tedy mají poznat jeho vyznavače?**

Každopádně bych všem doporučil, aby co nejpečlivěji studovali vlastní víru i vyznání jiných. A chceme-li poznávat jiná náboženství, musíme samozřejmě nejdříve poznat naše vlastní. Jste-li věřící, můžete být křesťan, hinduista nebo třeba buddhista, vždy byste ale měli svou víru vnímat v kontextu dalších, nikoliv se uzavírat pouze do té své.

Březnovou konferenci pořádal Institut interkulturního, mezináboženského a ekumenického výzkumu a dialogu Cyrilometodějské teologické fakulty v rámci projektu Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Dvoudenní mezinárodní setkání, které se na české akademické půdě uskutečnilo vůbec poprvé, přilákalo téměř stovku akademiků a studentů z českých i zahraničních vysokých škol a pracovišť napříč obory. Přednášky spojené s diskusemi jim umožnily setkat se s významnými zahraničními experty z univerzit a institucí napříč Evropou. „Vztah mezi muslimskou menšinou a majoritní společností v Evropě je jedním z hlavních politických a společenských problémů dnešní doby. Teologické fakultě proto patří velká gratulace, že se jí podařilo pozvat odborníky, kteří se dialogu s muslimy věnují. Konference se zabývala extrémně důležitým tématem, navíc v době, kdy je nanejvýš aktuální. Všichni účastníci z mnoha zemí, včetně mne, z ní byli nadšeni,“ řekl Michael Weninger.

doporučuji

kniha

Adéla Wiesnerová, studentka
politologie a evropských studií

Mám ráda **Simona Mawera**.
Četla jsem od něj Evangelium podle
Jidáše a před čtrnácti dny jsem
dočetla **Sklenný pokoj**. Vřele
doporučuji! Mawer je zárukou
zajímavých a skvěle napsaných
příběhů. Ten ze Skleněného pokoje
zasadil do období mezi první
a druhou světovou válkou.

kavárna

Martina Langerová, ekonomické oddělení
rektorátu

Když zajdu na kávu, tak do kavárny **La Bella**
na Masarykově třídě. A pokud si dopřejí i něco
sladkého, obvykle si dám presso bez mléka.
V případě, že si dám jen kávu, je to většinou
alžírská, někdy kapučíno. V této kavárně se
scházívám s kamarádkou, která má pak blízko
domů a já na nádraží ke každodenní cestě do
Velkého Újezdu.

Ochutnejte!

kino

Hana Žďárská, studentka katedry anglistiky
a amerikanistiky a katedry muzikologie

Sice nevím, co se nyní chystá, ale rozhodně doporučuji
projekce spolku Pastiche filmz. Naposledy jsem díky
témto projekcím viděla **Perný den**. Snímek v režii
Richarda Lestera z roku 1964 mapuje jeden den života
jedné z nejslavnějších hudebních skupin všech dob.
Mix hraného a dokumentárního filmu představuje
Beatles v době své největší slávy.

doporučuji

koncert

Dominika Janů, *studentka německé filologie*

Určitě si zajdu na kapelu **No Name**. Je to jedna z mých oblíbených kapel. Doposud jsem ji poslouchala pouze přes YouTube, a tak se těším, že ji uvidím a uslyším naživo. Koncert No Name se uskuteční 29. května v Olomouci během českého pivního festivalu Beerfest.

divadlo

Eva Vičarová, *katedra muzikologie filozofické fakulty*

Navštívila jsem **balet Arama Chačaturjana Spartakus**, jehož libreto, choreografie a režie se ujal Robert Balogh. Představení je obdařeno velmi působivou scénou a výbornými výkony sólistů. Jde však především o expresivní hudbu, čerpající z ohnivé i melancholické východní noty, která představení dodává punc atraktivit. Vřele doporučuji!

Musím vidět...

výstava

Iva Dostálová, *proděkanka fakulty tělesné kultury*

Doporučuji navštívit výstavu u našich sousedů v Bratislavě. V kouzelných prostorách Pálffyho paláce galérii Statua jsou instalována sochařská **díla studentů Ateliéru sochařství první Fakulty výtvarných umění v Brně**. Tamní studenti jsou nesmírně tvůrčí.

Olomouc se zařadí mezi místa s dobrou adresou

Dvě stovky urbanistů, architektů a odborníků na dopravu a životní styl se na akademické půdě zabývaly v dubnu městskou mobilitou, jejíž podstatnou složku tvoří cyklodoprava. Olomouc se chce stát místem, kde se cyklistice bude dařit.

Příkladem a spouštěcím momentem k diskusi byly dvě výstavy z Dánska. Jedna z nich Města s dobrou adresou dala konferenci jméno. A rozhodně nebyly jen k pasivnímu prohlížení. „Co pro nás znamená dobré město, chytré město, k tomu by nás obě výstavy měly inspirovat, protože každý z nás si představuje pod pojmem dobrá adresa něco jiného,“ komentoval čtyři desítky panelů národní cyklokoordinátor Jaroslav Martínek.

Klíčem je komunita

Změnu v dopravě ale nezajistí pouhá změna infrastruktury. „Dobrá adresa má hodně definic, ale pro mě osobně je o kvalitě života. Důležité je totiž myšlení a postoj celé komunity lidí ve městě, naše mentalita,“ uvedl rektor Jaroslav Miller. Jako příklad doporučil knihu Ferdinanda Tönniese Komunita a společnost. „Když se mluví o změně dopravní koncepce, vždy se skloňuje i peníze. Jako příklad, že se dá uspět

i s malými prostředky, slouží německý Münster, kde se to povedlo díky občanským iniciativám,“ naznačil Miller.

Kola místo aut

Změny nastartoval před časem Jaroslav Vymazal. Bývalý primátor Jihlavy chtěl zabránit suburbanizaci – odlivu lidí z města, ale také zaplnění měst auty. Z jeho popudu vznikly na 22 radnicích pozice cyklokoordinátorů. „Naše společnost se dostala do bodu, kdy se na kole nejde po městech svobodně pohybovat. Do centra pozornosti se musí postavit člověk, ne automobil,“ konstatoval Martínek.

Olomouc má dnes 35 kilometrů cyklostezek. Podle náměstka primátora Aleše Jakubce je to zhruba polovina kýženého stavu. Na kole dnes jezdí sedm procent obyvatel, auto používá k dopravě téměř třetina. Nepoměr by radnice chtěla v budoucnu změnit.

Cyklodopravu podporuje i primátor Antonín Staněk. Dokázal to projíždkou na dvojkole.

text: Vělena Mazochová
foto: archiv rodiny Tomoszkových

zkušenost

Výzkumný pobyt v Americe: inspirace velikosti boeingu

Efektivně propojit Fulbrightovo stipendium a postdoktorskou stáž projektu POST UP II se podařilo Veronice a Maximu Tomoszkovým, kteří strávili společných šest měsíců na Washington and Lee University ve Virginii. Vrátili se s inspirativními podněty pro vlastní výzkum, výuku i fungování života fakulty. Už teď je jim jasné: co nejdřív pojedou znovu.

Manželé Tomoszkovi si místo svého výzkumného pobytu vybrali na základě kontaktů získaných na School of Law, kde před dvěma lety působili v pozici visiting professors. Očekávání se podle nich mnohonásobně naplnilo a potvrdilo, že hlavním přínosem zahraniční stáže je nerušené studium, výzkum zbavený pedagogických povinností a možnost soustředit se na publikační činnost.

Srovnávací výzkum po americku

„Fulbrightův pobyt jsem vnímala především jako možnost ponořit se do vlastního výzkumu. To, že jsem měla čas o věcech přemýšlet a nastudovat je, nastrovalo moji výzkumnou činnost dalším směrem,“ potvrdila Tomoszková, jejíž výzkumný zájem se týkal posuzování vlivů na životní prostředí. Jde o proceduru, která předchází například povolení stavebních záměrů a ty posuzuje z hlediska potenciálních vlivů na životní prostředí. „V Americe byla tato legislativa zavedena v roce 1969, v Evropě až

v roce 1985 na základě jejich příkladu,“ objasnila Tomoszková, která srovnávala řešení vybraných problémů v Česku a v USA.

Cenné podněty podle ní vyplynuly ze studia materiálů v bohatých knihovných fondech a databázích, z osobní účasti na seminářích nebo třeba z diskusí s americkými kolegy. „Ač jsem chtěla zkoumat zejména americký právní řád, paradoxně se mi podařilo proniknout spíše do tajů toho českého,“ přiblížila Tomoszková.

Její manžel svůj postdoktorský pobyt zacílil na zkoumání podstatných náležitostí demokratického právního státu. „Ty tvoří určitou hranici, za kterou už se v legislativním procesu nedá jít ani změnou ústavy. Je to vlastně její nejtvrdší jádro,“ vysvětlil Tomoszek. Jedna z mnoha inspirací podle něj vyplývá i ze způsobu amerického myšlení. „Podněcuje k přemýšlení o tom, jakého chceme dosáhnout výsledku, a tomu přizpůsobit tvorbu právního režimu, který by umožnil na něj dosáhnout,“ zdůraznil Tomoszek.

Top: setkání s autory knih z vlastní knihovny

Za největší akademický zážitek považuje účast na ústavním srovnávacím semináři ve virginickém Montpelier v někdejší usedlosti čtvrtého prezidenta USA Jamese Madisona, který tam psal americkou ústavu. „Sešli se tam ty největší kapacity v oboru srovnávacího ústavního práva a autoři publikací, které mám ve své knihovně. Mohl jsem si poslechnout, na čem pracují, diskutovat s nimi. Byl to vrcholný zážitek do té míry, že už jsem si zajistil finance, abych tam mohl jet i příští rok,“ ujistil.

Inspirativní zázemí se promítlo i do dílčích výsledků, kterých oba stipendisté ve Virginii dosáhli – publikované a k vydání připravené články, rozepsaná monografie nebo dokončení podstatné části výstupu z projektu POST UP II. „Kromě toho jsem si dovezl ke zpracování tolik námětů a možností spolupráce, že to vydá na práci na dva tři roky dopředu,“ doplnil Tomoszek. →

Česko-americký vládní stipendijní program spravovaný Komisí Jamese Williama Fulbrighta nabízí stipendium zájemcům o vědecký, pedagogický nebo studijní pobyt v USA. Umožňuje výzkum na špičkově vybavených pracovištích, studium, přednášky a spolupráci se světově uznávanými vědci. Ambasadorem Fulbrightovy komise pro Univerzitu Palackého je její rektor Jaroslav Miller.

Manželé Tomoszkovi s profesorem ústavního práva a odborníkem na srovnávací právo Russellem A. Millerem a s německou doktorandkou Nicole Schreierovou.

Unikátní systém výuky a kariérního poradenství

Tomoszkovi vysoce hodnotí nejen rozsah využitelných informačních zdrojů a kvalitu knihovních služeb, ale také podporu včetně studentských asistentů „k ruce“, kteří autorům pomáhají s vyhledáváním literatury, odkazů a psaním rešerší.

„Místo aby člověk sám odkazy dlouze dohledával a doplňoval, může napsat další článek. Pokud navíc student dělá rešerše, články si přečte a ve dvou odstavcích z nich vytáhne relevantní informace k mému výzkumu,“ objasnil Tomoszek.

Oba manželé se mohli také zapojit do výuky, kterou School of Law orientuje na intenzivní přípravu studentů pro výkon právní praxe. „Místo klasické výuky zahrnuje poslední ročník studia intenzivní kurzy právnických dovedností, soudní simulované řízení včetně spolupráce s klienty a soudci, stáže ve firmách a právních klientských klinikách i praktika, která vedou špičkoví odborníci z praxe,“ popsala Tomoszková výukový model, který částečně uplatňuje i její domovská fakulta.

Impulsy nacházeli Tomoszkovi také v celodenním akademickém režimu stráveném převážně ve fakultním kampusu, v efektivním hodnocení studentů a akademiků nebo v kariérním poradenství a práci s absolventy.

„Celý tým kariérních poradců sbírá kontakty a možnosti pracovních příležitostí a nabídky studentům aktivně a systematicky zprostředkovává už v průběhu

studia. Organizují také návštěvy zástupců konkrétních firem, stejně jako semestrální praxe ve vybraných firmách,“ vysvětlila Tomoszková. Rozdíl mezi fungováním amerických a českých univerzit je podle Tomoszka nepřehledné množství. „Kdybych to měl k něčemu přirovnat, tak v Americe stavějí boeingy, my lepíme letadélka z papíru,“ shrnul.

Zúročení pro univerzitu i následovníky

Získané zkušenosti by se mohly zúročit v Olomouci i na celouniverzitní úrovni. „Podařilo se nám předjednat institucionální spolupráci, která by v budoucnu mohla otevřít Washington University pro pobyty našich studentů a akademiků. Splnil se tak jeden z mých cílů v roli fulbrightisty – zprostředkovat kontakty s inspirativním prostředím,“ dodala Tomoszková.

Velkou výhodou je podle Tomoszkových možnost vycestovat jako celá rodina a umístit děti v místních školských zařízeních, s nimiž mají sami výborné zkušenosti. Každopádně radí odjet na oba semestry. „Určitě je dobré vidět, jak probíhá celý akademický rok. Než jsme se rozkoukali, už jsme museli myslet na to, že se máme balit a připravovat výuku pro příští semestr,“ potvrdila Tomoszková. „Už teď počítáme s tím, že příště se pokusím získat Fulbrightovo stipendium já a pojedeme tam znovu,“ slibuje celé rodině i sobě Maxim Tomoszek.

Rodinné foto z Virginia Safari.

Svět podle Davida Drábka: Vlastní tvorba a praxe jsou předpokladem uplatnění

Jeden z nejvýraznějších dramatiků generace debutující po roce 1989, umělecký šéf Klicperova divadla v Hradci Králové David Drábek tvrdí, že uplatnění absolventa souvisí především s praktickou zkušeností. Poradil to i současným studentům uměnovědy při své přednášce.

„Je dobré mít svou tvorbu už během studia, je dobré se něčemu věnovat mimo samotné studium. Absolventů je totiž mnoho a divadel, respektive premiér málo,“ řekl Drábek studentům z katedry divadelních a filmových studií.

Rebel z devadesátek

Při vzpomínce na svá studia v Olomouci s vděkem vyslovuje jméno Taťána Lazorčáková.

„Nebyl jsem dobrým studentem, výuky jsem se moc neúčastnil, souborným zkouškám jsem se nevěnoval tolik, kolik

bych měl. Byl jsem mezi studenty černá ovce. Už tehdy jsem cítil, že by mi praktické divadlo bylo přínosnější a já bych byl přínosnější jemu. Věděl jsem, že teatrologické práce psát nebudu. Když jsme pak se studenti založili divadelní Studio Hořící žirafy, byla to právě Taťána Lazorčáková z katedry divadelních a filmových studií, která neokázalým, milým, ale i důsledným způsobem zpracovala celou jeho následující éru. Všechny její recenze byly propracované, přesně takové, jakých se dnes nedostává,“ prohlásil Drábek. →

David Drábek (*1970)

Český dramatik a režisér. V roce 1995 absolvoval Filozofickou fakultu UP, obor Filmová a divadelní věda. Ještě v době univerzitních studií založil společně s Darkem Králem divadelní Studio Hořící žirafy, pro které hry psal a režisoval. V letech 1996–2001 pracoval jako dramaturg činohry Moravského divadla, mezi roky 2001 a 2003 vedl v Olomouci nově vzniklou alternativní scénu Hořící dům. V divadelním světě se etabloval nejen jako dramatik, ale také jako režisér (Šumperk, Cheb, Ostrava, Praha). Od sezony 2008 je uměleckým šéfem Klicperova divadla v Hradci Králové.

Jako dítě snil o tom, že bude zvěrolékařem, o něco později i ochráncem zvěře Viktoriina jezera v Africe. Když pak zjistil, že se prostřednictvím zvířat špatně seznamuje s děvčaty, řekl si, že bude spisovatelem. Ve čtrnácti letech napsal asi stostránkový román. Psal i krátké povídky a básně. A přestože pochází z ochotnické rodiny, svou první divadelní hru napsal až na vysoké škole.

Žirafy hořely deset let

Studio Hořící žirafy, které Drábek s několika studenty uměnovědy založil v roce 1995, v pedagogických kruzích mnoho pochopení nenašlo. Vysokoškoláci se v mnohém tehdy vymezovali, spolčovali se středoškolskými studenty i s místními herci. Ale vytrvali. S divadlem to totiž mysleli poctivě, vláčeli rekvizity, neustále zvali na svá představení. Možná, že právě jejich tehdejší zafatost dělat praktické divadlo, ve kterém alternovali studenti i profesionální herci, nakonec přesvědčila i řadu pedagogů.

Hořící žirafy vydržely hořet jedno desetiletí a ve své době byly v bývalém Hudebním divadle v Hodolanech v Olomouci jedinou alternativou k tradičnímu divadlu. Pod Drábkovým vedením, který byl autorem a zároveň výhradním režisérem všech inscenací, sbíraly Hořící žirafy úspěch za úspěchem. Dnes má David Drábek na svém pomyslném kontě asi třicet divadelních, ale i rozhlasových her. Je nositelem řady ocenění a za svou tvorbu opakovaně získal Cenu Alfréda Radoka.

Divadlo není zážitková agentura

„Základy ke své profesi jsem získal na Univerzitě Palackého, základ praktického vzdělání mi však daly Hořící žirafy. Dodnes

tvrdím, že je důležité si na nic nezvyknout a všechno dělat, jako by to bylo poprvé. Pro divadlo je tato jakási dětinskost důležitá,“ tvrdí Drábek. Nikdy se nezabýval jistotou, naopak téměř vždy vyčníval z řady. Dodnes také tvrdí, že by divadlo mělo dělat svou práci ve chvíli, kdy se společnost odchýlí od normálu. Ve svých textech se neustále opírá do české povahy, jeho hry obsahují prvky surrealismu, jeho postavy jsou většinou oběťmi medializované a zkažené společnosti. Drábkovy hry jsou veskrze typické svou aktuální palčivostí.

„Nemůžu se nasytit toho pocitu, že můj text někdo hraje a plný sál na něj reaguje. Je to neuvěřitelné vzrušení, jste jakoby v určitém stavu beztlíže. V tuto krátkou chvíli si připadám jako dravec. Zbytek času jako sběrač. To se cítím jako velký tampon, který saje a saje. Sbíráám citáty, materiály, postřehy i dojmy, z nichž pak uzraje další představení,“ popisuje Drábek řadám studentů.

Jeho poslední hrou je Český les. „Bude to něco jako South Park. Jen snad s tím rozdílem, že hrají zvířata, která žijí v českém lese a která se dozví, že se blíží ruský medvěd, jenž drancuje nejen les ukrajinský, ale už i slovenský... Cítím, že přijde zase velké pozdvižení,“ přibližuje vznikající představení. Drábek miluje, když jeho hry rezonují v hledišti. A Český les se podle něj chystá vystoupat na pomyslný piedestal.

„Olomouc je vynikající místo pro studentský život, v Olomouci jsem poznal lidi, kteří mne ovlivňují dodnes. Ale neváhejte a přijďte poznat Hradec Králové, třeba se vám tam bude chtít zůstat na praxi. A tu potřebujete,“ vyzval studenty režisér a mimořádná osobnost českého současného divadla Drábek.

UPoint: středobod univerzity

Od poloviny dubna má univerzita nový UPoint – místo, které spojuje informační centrum s prodejem univerzitního zboží i dobrou kávou.

„Atmosféra UPointu je přátelská a vysoce neformální, protože UPoint by měl plnit úlohu relaxačního centra pro studenty i akademiky. Mohou si tady půjčit nebo koupit knížku a dát si kafe,“ řekl při otevření rektor Jaroslav Miller.

„Právým smyslem UPointu je zkracovat vzdálenosti. Na univerzitu i na univerzitě.“
Petr Bilík, prorektor

UPoint je nejen obchod a relaxační centrum, ale především informační místo. Pro uchazeče o studium, pro absolventy, přátele a sympatizanty univerzity. Je to extrakt univerzity, který oživuje olomoucké Horní náměstí. Podobná idea existovala na univerzitě už dříve, ale nové vedení jí doslova vdechlo život.

První nákup

Veřejnosti se UPoint otevřel s tóny skladby Heartbeats José Gonzaleze. Jako první překročila práh UPointu v prvním dni studentka molekulární a buněčné biologie Kateřina Kubáňová z přírodovědecké fakulty.

„Moc se mi líbí, interiér je pěkně udělaný a zboží je cenově dostupné,“ zhodnotila Kubáňová. Příští rok bude díky Merillově programu studovat v USA a plánuje, že vystoupí v univerzitním oblečení. „Už jsem byla na několika zahraničních univerzitách a vždy jejich obchod byl nějakým způsobem součástí univerzity. V Americe, kde jsem byla o prázdninách, chodí studenti jen v univerzitním oblečení. Patří to k image,“ podotkla Kubáňová.

Mezi prvními, kdo nakukoval ještě přes zavřené dveře, byl student biofyziky Jindřich Švihel. K prvnímu nákupu mu pak stačilo deset minut. Triko s logem univerzity si vyhlídl už předem na facebooku. „Výložené jsem se na to těšil,“ potvrdil. Kromě triček a módní kolekce, kterou Švihel považuje za povedenou, ocenil ještě kožené peněženky.

Knihy a móda

UPoint je dílem architektonického studia Ječmen manželů Blažkových. Terasovitý prostor sjednocuje stejnotla podlaha. „Je to kompilát prodejny s čitárnou a posezením. Vždy se střídá velký světlý a malý temnější prostor,“ popsal Lukáš Blažek. Podle něj se jednalo o výjimečnou zakázku.

Spojení knih, módy a reklamních předmětů je vlastně tím nejobvyklejším skloobením na zahraničních univerzitách. „Možná nejzásadnější impuls vzešel ze skotského Saint Andrews, kde jsem se šel na stáži podívat do jejich univerzitního obchodu. Vše tam mají velmi elegantní a do detailu dotažené, prakticky z každé věci se stává nositel značky. Na jednu stranu je to zboží, na druhé identifikace s institucí a šíření jejího dobrého jména po světě,“ uvedl prorektor Petr Bilík.

Módní kolekci v barvách Univerzity Palackého, suvenýry, knihy z univerzitního vydavatelství i kávu dostanou zákazníci UPointu v zajímavě členěném prostoru s plochou 200 metrů čtverečních v **domě U Černého psa na Horním náměstí**. Otevřeno je **denně od 12 do 20 hodin**.

Módní kolekci navrhla absolventka univerzity Alexandra Monhartová.

První rektor olomoucké C. k. Františkovy univerzity byl i rektorem univerzity ve Vídni

Život prof. Theol. Dr. Ignaze Feigerleho (1795–1863)

Dne 11. března 1827 povýšil rakouský císař František I. na základě žádosti profesorského sboru C. k. lycea v Olomouci a na přímluvy svého nejmladšího bratra arcivévody Rudolfa Jana, arcibiskupa olomouckého, toto lyceum na plnoprávnou univerzitu s názvem C. k. Františkova univerzita v Olomouci. Dne 26. června téhož roku byl uspořádán jako výraz poděkování arcibiskupu Rudolfovi Janovi za obnovení olomoucké univerzity průvod s 250 pochodněmi a 80 hudebníky.

Slavnostní otevření vysokého učení se konalo 11. února 1828. Mělo tehdy na třech fakultách – filozofické, právnické a teologické – a na přidruženém Chirurgicko-medicinském studiu (připravujícím ranhojiče a porodní asistentky) 24 profesorů a 639 posluchačů.

Nejen olomoucká univerzita, ale i německé gymnázium sídlily v barokní budově dnešní Cyrilometodějské teologické fakulty v Univerzitní ulici číslo 22.

Popis dotyčné slavnosti sepsal a vydal tiskem téhož roku první rektor obnovené univerzity prof. Theol. Dr. Ignatius Feigerle pod titulem *Die Restaurationsfeier der Allerhöchst Sr. k. k. Majestät, unseres allergnädigsten Kaisers und Königs, Franz des Ersten Namen führenden Universität zu Olmütz, wie sie am 11. Februar 1828 begangen worden und deren Veranlassung* (Slavnost obnovení univerzity v Olomouci, nesoucí jméno Jeho císařsko-královského Veličenstva, našeho nejmilostivějšího císaře a krále Františka I., jak se uskutečnila 11. února 1828, a její zařízení).

Syn tkalce

Ignaz Feigerle pocházel z prostých poměrů. Narodil se 7. dubna 1795 v čísle 23 ve vsi Biskupství, nyní součásti Náměště na Hané, jako mladší syn Antonína Feigerleho, tkalce a faktora přádelny vlny v Uničově, a jeho manželky Rosalie, rozené rovněž Feigerlové. Jméno Ignaz a příjmení Feigerle mají sice německou podobu („feiger“ znamená „zbabělý“), ale podle Antona Kerschbaumera, autora knižně vydaného zveřejněného životopisu Ignaze Feigerleho, se malý Ignaz v místní farní škole učil „základům křesťanského náboženství, moravsko-slovanské a německé řeči, zpěvu a hudbě“.

Díky znalosti němčiny mohl nato Ignaz Feigerle navštěvovat dvouletou německou

normální školu a pětileté gymnázium v Olomouci, v letech 1811–1812 byl zapsán na filozofické fakultě zdejšího C. k. lycea. Pro chabý zdravotní stav se však nemohl účastnit přednášek. Přesto prokázoval při povinných disputacích a zkouškách takové znalosti, že byl osvobozen od školného a bylo mu uděleno stipendium – na gymnáziu 50 zlatých a na lyceu 80 zlatých.

Feigerleho záměr stát se knězem podpořil tehdejší olomoucký arcibiskup kardinál Maria Tadeáš hrabě Trautmannsdorf a vyslal ho do vídeňského semináře. Na základě absolutoria Teologické fakulty C. k. univerzity ve Vídni byl Feigerle 21. března 1818 v olomoucké arcibiskupské kapli vysvěcen na kněze. Sloužil poté jako kooperátor (výpomocný kněz) ve Výšovicích u Prostějova.

Olomouckým a vídeňským rektorem

Na uprázdněnou katedru pastorální teologie Teologické fakulty C. k. lycea v Olomouci nastoupil Feigerle na základě konkurzu 22. ledna 1821. Teologické vzdělání si nato doplnil studiem na vídeňském Frintaneu, zakončeným 8. srpna následujícího roku doktorátem z morální a pastorální teologie. 31. ledna 1823 byla Feigerlemu propůjčena císařem Františkem I. olomoucká katedra pastorální teologie, 3. prosince 1827 dosáhl Feigerle též doktorátu z dogmatické teologie.

V roce 1828 se třiatřicetiletý prof. Theol. Dr. I. Feigerle stal prvním rektorem C. k. Františkovy univerzity v Olomouci. Vzhledem k tomu, že se tehdy rektori střídali po jednom roce, následujícího roku se rozloučil s tímto akademickým úřadem a na počátku roku 1830 i s olomouckým vysokým učením. Dnem 18. listopadu 1829 byl totiž povolán císařem Františkem I. na katedru pastorální teologie Teologické fakulty C. k. univerzity ve Vídni, k čemuž mu arcibiskup arcivévoda Rudolf Jan blahopřál osobním dopisem ze 3. ledna 1830. Panovník Feigerlemu svěřil též místo dvorního kaplana a „hradního faráře“ ve vídeňském císařském zámku Hofburgu, jež Feigerle zastával i za vlády císaře Ferdinanda I. v letech 1835–1848. Tkalcovský synek z Náměště na Hané tak díky svému mimořádnému intelektu a pili pronikl do nejvyšších dvorních kruhů. S udělením opatství U Panny Marie v Págrány (poblíž města Veszprému) souvisel

Eduard Kaiser: Dr. Ignaz Feigerle
litografie z roku 1856

Feigerleho indigenát (obyvatelské právo) Království Uher.

Pro rok 1847 byl prof. Theol. Dr. Ignaz Feigerle zvolen rektorem magnifikem C. k. univerzity ve Vídni. Jako císařův zpovědník se účastnil během revolučního roku 1848 pobytu dvora v Olomouci a byl přítomen 2. prosince téhož roku ve zdejším Arcibiskupském paláci aktu převzetí vlády v habsburské říši osmnáctiletým císařem Františkem Josefem I.

Biskup v St. Pölten

Dne 2. prosince 1851 byl Ignaz Feigerle nominován císařským rozhodnutím biskupem v St. Pölten (Sv. Hipolytu) v Dolním Rakousku. Jeho biskupská intronizace se uskutečnila 23. května 1852. Během svého episkopátu inicioval a podporoval vydávání diecézního teologického časopisu Hippolytus a roku 1856 založil ve městě Křemži chlapecký seminář Marianum. Jako první biskup své diecéze uskutečnil v květnu 1862 návštěvu papeže („Ad limina Apostolorum“ – „K prahům apoštolů“).

Zemřel 27. září 1863 na zámku Ochsenburgu v důsledku rakoviny krčních mízních uzlin a je pohřben v dómu Nanebevzetí Panny Marie v St. Pölten (na jedné z okenních vitráží tohoto dómu je biskup Feigerle vyobrazen).

Z teologických spisů Ignáce Feigerleho má pro českou homiletiku význam Sedmáctero kázání postních, svátečních a příležitostných, vytištěné v roce 1832. Čistý výnos z prodeje této publikace připadl „Ústavu pro obstarání znemocněných chudých studujících na olomoucké císař. král. Františkově univerzitě“.

foto: Pavel Konečný

zrcadlení

Daniel Esparza (*1975)

Narodil se ve španělské Malaze. Studoval historii a filologii a získal doktorát z politologie. S Univerzitou Palackého je spjatý od roku 2002. O pět let později se stal odborným asistentem na katedře romanistiky, kde se zabývá dějinami, kulturou a španělským jazykem. Je autorem publikací o nacionalismu a teorii národní identity, dějinách Španělska a dějinách sportu. Spolupracuje se španělskými médii, jako jsou noviny El País nebo Radio Euskadi. V roce 2012 získal Cenu žurnalistiky města Malaga.

Los guardianes de la luz

Hace algún tiempo, cuando todavía la República Checa no era parte de la UE, llegué a Olomouc para realizar una estancia de estudios, en principio para solo tres meses. Por entonces mi interés académico estaba en la historia centroeuropea y la identidad nacional, y me decidí a acudir a todas las ceremonias nacionales que pudiera, para vivir la cultura. Una de éstas fue la del 28 de octubre en Olomouc, que conmemora la creación del estado checoslovaco en 1918.

Ese acto se inicia al atardecer en la plaza Alta y se dirige en procesión, acompañado por la orquesta, hacia la plaza de Žižkov, donde se halla la estatua de Masaryk, padre del estado checo. Allí, durante media hora, se recrea el espíritu de aquel tiempo de liberación: invocando recuerdos, música de la Primera República, así como personas vestidas en trajes militares de diferentes épocas. Todo ello mientras cae la noche y la multitud rodea la plaza, con Masaryk imponente en el centro, como si realmente estuviera allí, mirándonos a todos desde lo alto.

Aquel día me sorprendió la gran cantidad de niños, la mayoría acompañado por sus abuelos y abuelas. Los miraba y veía cómo en sus ojos se reflejaba la ilusión de la llama que portaban en sus farolillos encendidos. “Mientras haya ojos como estos la nación checa estará bien guardada”, me decía a mí mismo. Lo que nunca pude imaginar por entonces, es que muchos años después volvería a esa ceremonia, y allí, en esa misma atmósfera de encuentro con los ancestros, de repente, volví a ver aquellos ojos encendidos, esta vez los de mi propia hija, nacida en este cruce de caminos llamado Olomouc, ahora nuestro hogar.

Strážci světla

Před nějakým časem, když ještě Česká republika nebyla členem EU, jsem přijel do Olomouce na studijní pobyt. Bylo to jen na tři měsíce. Tehdy jsem se zajímal o středoevropskou historii a národní identitu a rozhodl jsem se zúčastnit všech národních oslav, co jsem mohl, abych zažil místní kulturu. Jednou z nich byla oslava 28. října v Olomouci, která připomíná vznik československého státu v roce 1918.

Tato slavnost začíná v podvečer na Horním náměstí a v průvodu směřuje, za doprovodu orchestru, k Žižkovu náměstí, kde se nachází socha Masaryka, otce českého státu. Tam se během půl hodiny vyvolá duch doby osvobození: vzpomínky, hudba první republiky, osoby oblečené do vojenských uniforem z různých dob. Toto všechno se odehrává, zatímco se stmívá, a zástup obklopí náměstí s impozantním Masarykem v centru, jako kdyby tam opravdu byl a shlížel na všechny shůry.

Tehdy mě překvapilo, kolik dětí tam je, většina doprovázená svými dědečky a babičkami. Díval jsem se na ně a viděl, jak se v jejich očích odráží plamínky naděje z rozsvícených lampiónů. „Pokud budou takové oči, český národ bude dobře ochráněn,“ říkal jsem si. Co jsem si ale tehdy nedokázal představit, že se o mnoho let později vrátím na tuto slavnost a tam, ve stejné atmosféře setkání s předky, náhle znovu uvidím rozzářené oči, tentokrát mojí vlastní dcery, narozené na této křižovatce cest zvané Olomouc, která je teď naším domovem.

Pavel Konečný
vedoucí redakce médií UP

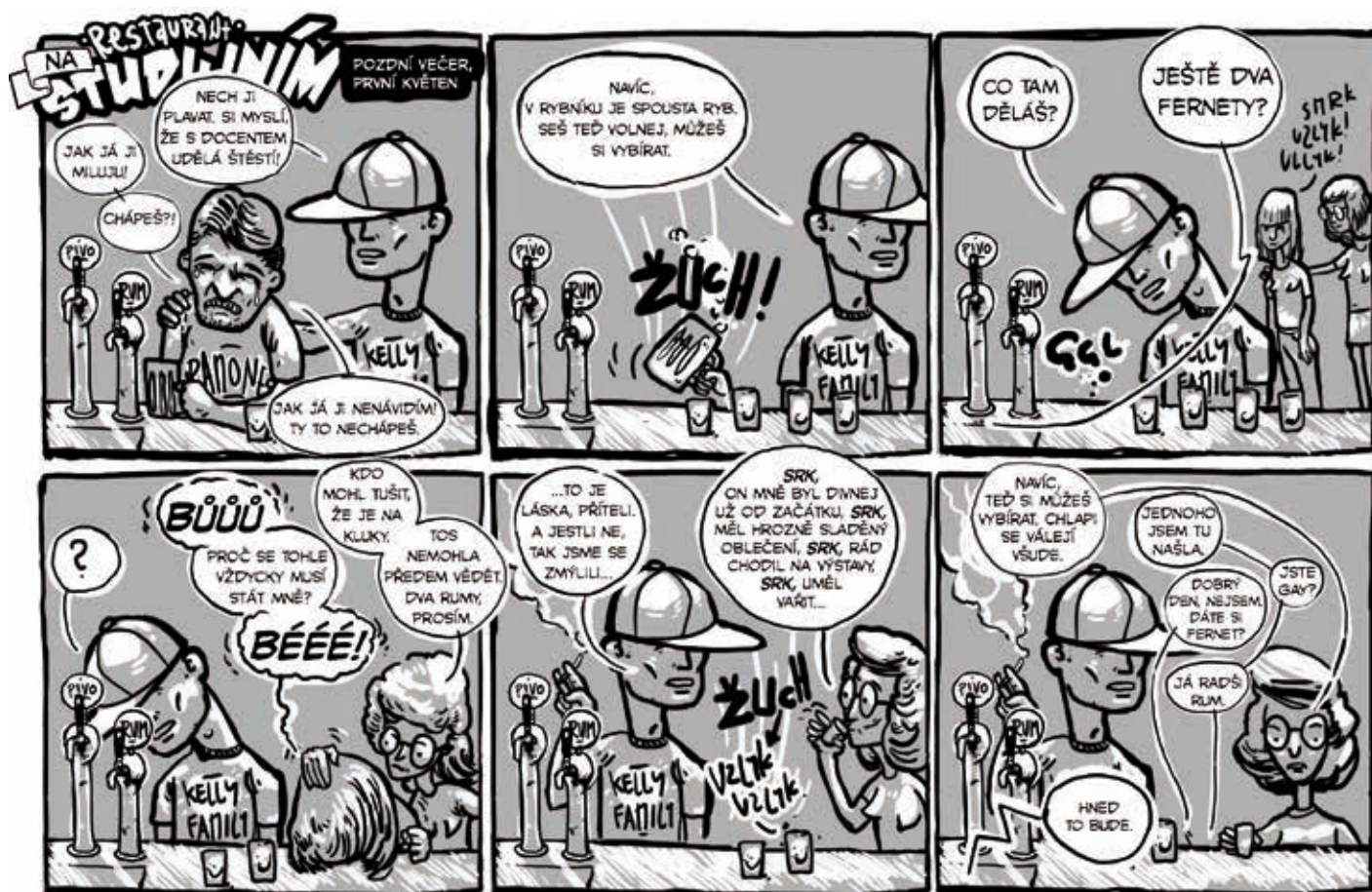
Poslední slovo

Olomoucká pevnost zahrnovala v širším tereziánském pojetí celé město. Celá Olomouc byla pro vídeňský císařský dvůr pevností. O Olomouci se mimo okolní rovinu často uvažuje jako o jednolitém celku. Po letech úpadku vykrytalizovala jednoznačně v univerzitní město. Přívlastek univerzitní je natolik silný, že se v Olomouci ani nevžil pojem kampus – protože celé město je vlastně kampusem.

Pevnost, která byla vojenským skladištěm a ještě nedávno skladištěm stavebnin, oživila věda. Univerzita jí vdechla nový život a nový, lepší smysl. Pevnost

žije. Když na Korunní pevnůstku s Pevností poznání dorazil přes dřevěný most pátý majálesový průvod, dalo by se oslím můstkem říci, že číslo 5 žije. (Latinský výraz pro oslí můstek Pons asinorum označuje páté Euklidovo tvrzení v základech geometrie. Souvisí tedy s vědou.)

Majáles žil pět dnů a pět nocí. Vojenská pevnost se nevidaně veselila studentskou radostí a ve stejném duchu se ze stejného místa šíří i vědecké poznání. Jako zábava. A přesně taková je vlastně celá Olomoucká pevnost. Starodávná, ale mladá duchem. Univerzitní. Celá Olomouc je vlastně Pevností poznání.

TEXT: BOHUMÍR TABÁK / PICTO: T762 / 2015

Titulní strana obálky – Pevnost poznání, planetárium
Foto na 1. a 3. straně obálky: Kristýna Erbenová

| STUDENT | AGENCY |

PRACOVNÍ, AU PAIR A JAZYKOVÉ POBYTY v zahraničí

DOMA JE
NUDA

POJEĎ S NÁMI
DO ZAHRANIČÍ

Zajisti si báječné léto
se STUDENT AGENCY

CESTUJ A POZNÁVEJ

STUDUJ
A PRACUJ

☎ 800 100 300

@ www.pracovnipobyty.cz

@ www.jazykovepobyty.cz